

Bruselis, 2021 07 23
COM(2021) 417 final

KOMISIJOS ATASKAITA

2020 METŲ ATASKAITA

**DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKymo IR DĖL
SANTYKIŲ SU NACIONALINIAIS PARLAMENTAIS**

2020 METŲ ATASKAITA DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKYMO IR DĖL SANTYKIŲ SU NACIONALINIAIS PARLAMENTAIS

1. ĮVADAS

Tai 28-oji subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo ataskaita, pateikta pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 2 9 straipsnį. Kaip ir 26-ojoje bei 27-ojoje ataskaitose, joje taip pat aptariami Komisijos santykiai su nacionaliniais parlamentais, kurie atlieka svarbų vaidmenį taikant šiuos principus.

2020 m. Komisija toliau integravo subsidiarumo ir proporcingumo principus į visus politikos formavimo etapus, priimdama įvairias naujas priemones, ir padėjo nacionaliniams parlamentams vykdyti subsidiarumo kontrolę per COVID-19 pandemiją.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas išaiškino proporcingumo principo taikymą keliuose sprendimuose. Viename iš jų patvirtintas Direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo teisėtumas.

Nepaisant pandemijos sukeltų sutrikimų, 2020 m. buvo glaudžiau bendradarbiaujama su nacionaliniais parlamentais nei 2019-aisiais – institucinių pokyčių metais. Komisija gavo 255 nacionalinių parlamentų nuomones, iš jų ketvirtadalis – dėl atsako į pandemiją. Inicatyva, dėl kurios nacionaliniai parlamentai pateikė daugiausia pastabų, buvo pasiūlymas dėl Europos klimato teisės akto. Pasinaudodama vaizdo konferencijų teikiamomis galimybėmis, Komisija ir toliau dalyvavo tarpparlamentiniuose susitikimuose – dar aktyviau nei anksčiau, o jos pirmininkė pirmą kartą nuo 2013 m. dalyvavo Europos Sąjungos parlamentų Sąjungos reikalų komitetų konferencijoje (COSAC).

2. SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKYMAS INSTITUCIJOSE

2.1. Komisija

Geresnis reglamentavimas

2020 m. sausio mėn. buvo priimta ir, atsižvelgiant į COVID-19 pandemiją, 2020 m. gegužės mėn. patikslinta pirmoji U. Von der Leyen vadovaujamos Komisijos darbo programa – 2020 m. darbo programa¹. Joje pakartota, kad Komisija yra įsipareigojusi teikti įrodymais pagrįstus pasiūlymus, pritaikytus piliečių ir įmonių poreikiams, neužkraunančius nereikalingos naštos ir lengvus įgyvendinti.

Visus metus Komisija toliau taikė geresnio reglamentavimo darbotvarkę ir subsidiarumo ir proporcingumo principus įtraukė į visus politikos formavimo etapus. Prieš pateikdama pasiūlymus dėl jų peržiūros, ji įvertino galiojančius teisės aktus ir politikos programas. Atliekant šiuos vertinimus įvertinta, ar galiojančios politikos priemonės vis dar atitinka paskirtį ir kokia apimtimi jos atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus.

Paaiškėjo, kad interneto portalas „Išsakykite savo nuomonę“² yra naudingas bendras prieigos taškas piliečiams ir suinteresuotiesiems subjektams, norintiems dalyvauti rengiant Komisijos politiką. Siekiant užtikrinti Komisijos pasiūlymų kokybę, labai svarbu atsižvelgti į piliečių, įmonių ir kitų suinteresuotųjų subjektų nuomones. Atsižvelgdama į praktinius sunkumus, su

¹ COM(2020) 37 ir COM(2020) 440.

² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_lt

kuriais portale dėl pandemijos gali susidurti nuomonių teikėjai, Komisija išplėtė viešas konsultacijas, suteikė daugiau galimybių pateikti atsiliepimus apie iniciatyvas, kurios turi būti įgyvendintos 2020 m. arba 2021 m. pradžioje, ir, kai tai buvo įmanoma, pratęsė konsultacijų laikotarpį iki 6 savaitių. Ji taip pat pertvarkė portalą, kad būtų lengviau nustatyti iniciatyvas ir atlikti jų paiešką. Dabar portale taip pat aiškiau išdėstomos nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų nuomonės, kad jas būtų galima išsamiai nurodyti poveikio ir kituose vertinimuose.

Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupė³ (toliau – Darbo grupė) rekomendavo daugiau nuveikti įgyvendinant Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT)⁴, kad būtų įvertintas praktinis ir realus teisės aktų, įskaitant deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus, poveikis. Komitetas taip pat rekomendavo, kad šį darbą remiančioje ekspertų grupės veikloje dalyvautų daugiau vietos ir regioninių valdžios institucijų atstovų. Tai paskatino Komisiją 2020 m. gegužės mėn. sukurti Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformą – aukšto lygio ekspertų grupę, kurios užduotis – konsultuoti Komisiją, kaip užtikrinti, kad galiojantys teisės aktai atitiktų paskirtį, kaip kuo labiau sumažinti našumą ir kaip užtikrinti, kad teisės aktai būtų veiksmingi ateityje. Jai naudingas aktyvesnis vietos ir regioninių valdžios institucijų dalyvavimas, nes jos veikloje dalyvauja trys Regionų komiteto ir jo regioninių centrų tinklo „RegHub“⁵ atstovai, atsakingi už ES politikos įgyvendinimo peržiūrą. Grupės metinėje darbo programoje bus nurodyti vertintini teisės aktai, be kita ko, atsižvelgiant į Darbo grupės sudarytą sąrašą⁶. Taip pat bus sprendžiamas teisės aktų gausos klausimas.

Geresnio reglamentavimo gairėse ir priemonių rinkinyje⁷ reikalaujama, kad Komisija, vertindama, ar galiojančios priemonės vis dar aktualios ir naudingos Europai, ir svarstydama naujas iniciatyvas, atliktų jų atitikties subsidiarumo principui analizę. Komisija analizuoja tiek teisėkūros, tiek su teisėkūra nesusijusių iniciatyvų atitiktį subsidiarumo ir proporcingumo principams. Tokia analizė turėtų būti įtraukiama į visus poveikio ir kitus vertinimus ir tinkamumo patikras.

Poveikio vertinimai

Vertindama savo politikos pasiūlymų poveikį, Komisija visada atsižvelgia į subsidiarumo ir proporcingumo principus. Remiantis geresnio reglamentavimo priemonių rinkiniu, turėtų būti rengiamas pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, įskaitant pasiūlymus dėl deleguotųjų ir įgyvendinimo aktų, kurie laikomi politiškai jautriomis ir (arba) svarbiomis iniciatyvomis, veiksmų planas arba įžanginis poveikio vertinimas. Šių aktų poveikio vertinimas atliekamas tik tada, kai tikėtina, kad numatomas ES veiksmų ekonominis poveikis, poveikis aplinkai arba socialinis poveikis bus reikšmingas, o Komisija turi tam tikrą laisvę imtis veiksmų dėl akto turinio. Jei poveikio vertinimas neatliekamas, aiškinamasis memorandumas ir, kai

³ Dėl Darbo grupės veiklos ir tolesnių veiksmų, susijusių su šiuo darbu, žr. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_lt.pdf, taip pat 2018 ir 2019 m. metinių ataskaitų 2.1 skirsnius: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments/annual-reports-application-principles-subsidiarity-and-proportionality-and-relations-national-parliaments_lt.

⁴ Dėl REFIT platformos žr. 2019 m. metinės ataskaitos 2.1 skirsnį.

⁵ Dėl „RegHub“ žr. tolesnį 2.4 skirsnį.

⁶ Žr. Darbo grupės ataskaitos VI priedą: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_lt.pdf.

⁷ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox_en

taikytina, prie pasiūlymo pridedamas analitinis Komisijos tarnybų darbinis dokumentas apima subsidiarumo ir proporcingumo principus.

Reglamentavimo patikros valdyba⁸ vykdo nepriklausomą visų poveikio vertinimų kokybės kontrolę. 2020 m. ji paskelbė 41 nuomonę dėl poveikio vertinimų.

Viena iš šių nuomonių susijusi su Direktyvos dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio ES pasiūlymo poveikio vertinimu⁹. Valdyba paprašė pasiūlyme geriau pagrįsti subsidiarumo ir proporcingumo principus.

Pradinėje nuomonėje Valdyba nurodė, kad iš poveikio vertinime pateiktos „problemų analizės nepakankamai aišku, kaip vertinamas minimaliojo darbo užmokesčio deramumo trūkumas valstybėse narėse“ ir nėra pakankamai pagrįsta, „kaip teisėkūros iniciatyva atitinka pasirinktą teisinį pagrindą ir subsidiarumo bei proporcingumo principus“.

Vėliau poveikio vertinimas buvo peržiūrėtas, siekiant į šiuos aspektus geriau atsižvelgti. Jame paaiškinama, kad minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo sistemų stiprinimas ES lygmeniu veiksmingesnis už nacionalinio lygmens veiksmus. ES lygmens veiksmai padės užtikrinti bendrojoje rinkoje vienodas sąlygas, nes bus pašalinti dideli minimaliojo darbo užmokesčio aprėpties ir deramumo skirtumai, nepateisinami vyraujančiomis ekonominėmis sąlygomis, o šio tikslo neįmanoma tinkamai pasiekti nekoordinuotais valstybių narių veiksmais.

Kalbant apie proporcingumą, poveikio vertinime paaiškinama, kad pasiūlyme paisoma nusistovėjusių nacionalinių minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo tradicijų, visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių ir socialinių partnerių kompetenciją nustatyti minimaliojo darbo užmokesčio dydį ir paliekant valstybėms narėms kuo daugiau laisvės priimant sprendimus. Komisija Reglamentavimo patikros valdybai pateikė subsidiarumo lentelę¹⁰ kartu su patikslintu poveikio vertinimu.

Kiti vertinimai ir tinkamumo patikros

2020 m. Komisija užbaigė 33 vertinimus, įskaitant vieną tinkamumo patikrą, o Reglamentavimo patikros valdyba išnagrinėjo 13 pagrindinių vertinimų, įskaitant dvi tinkamumo patikras. Šie vertinimai apėmė daugelį aspektų. Kai kurie iš jų yra ypač svarbūs subsidiarumo ir proporcingumo požiūriu. Pavyzdžiui, vertinant¹¹ Pramoninių išmetamų teršalų direktyvą¹², kuri yra pagrindinė ES pramoninių išmetamų teršalų poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai kontrolės ir švelninimo priemonė, išryškėjo didelė ES lygmens veiksmų nauda, palyginti su tik nacionalinio ir subnacionalinio lygmens veiksmais. Pavyzdžiui, ES veiksmais užtikrintas nuoseklesnis požiūris į aplinkosaugos požiūriu veiksmingų pramoninių išmetamų teršalų standartų, kurių skirtumai įvairiose valstybėse narėse yra palyginti nedideli, priėmimą.

⁸ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_lt

⁹ COM(2020) 682 *final*. 2020 m. dėl šio pasiūlymo Komisija gavo dvi pagrįstas nacionalinių parlamentų nuomones ir palaikant politinį dialogą pateiktas papildomas nuomones, o 2021 m. – dar kelias nuomones. Dėl pagrįstų nuomonių ir Komisijos atsakymų žr. 3 skirsnį.

¹⁰ Ši subsidiarumo lentelė pagrįsta išsamiais klausimais, suskirstytais į tris antraštes: 1) Ar Sąjunga gali imtis veiksmų? koks yra numatomų Sąjungos veiksmų teisinis pagrindas ir kompetencija? 2) Subsidiarumo principas: kodėl ES turėtų imtis veiksmų? 3) Proporciumas: kaip ES turėtų veikti? Taigi lentelė atspindi Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės rekomendacijas.

¹¹ SWD(2020) 181 *final*, 2020 9 23.

¹² 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

Subsidiarumo kontrolės mechanizmas¹³

Komisija įvykdė įsipareigojimą, prisiimtą atsižvelgiant į Darbo grupės rekomendaciją, kad, nustatydamą aštuonių savaitių laikotarpį, per kurį nacionaliniai parlamentai turi pateikti pagrįstas nuomones, ji neįtrauktų laikotarpio nuo gruodžio 20 d. iki sausio 10 d. Pirmą kartą tai padaryta Kalėdų ir Naujųjų Metų atostogų laikotarpiu 2019–2020 m. ir tuo pačiu laikotarpiu 2020–2021 m. Kalbant apie įsipareigojimą pateikti apibendrintus atsakymus į nacionalinių parlamentų, kurie pagal subsidiarumo kontrolės mechanizmą turi septynis ar daugiau balsų, pagrįstas nuomones, pažymėtina, kad dėl jokio Komisijos pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto nebuvo pateikta tiek pagrįstų nuomonių, kiek būtina tai ribai pasiekti¹⁴.

2020 m. balandžio 8 d. laiške nacionaliniams parlamentams pirmininko pavaduotojas M. Šefčovičius pripažino, kad dėl COVID-19 krizės jiems sunku patikrinti pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų atitiktį subsidiarumo principui per aštuonių savaitių laikotarpį, nustatytą prie Sutarčių pridėtame Protokole Nr. 2. Jis įsipareigojo tai palengvinti dviem būdais.

- Net jei nacionalinių parlamentų nuomonės, kuriose išreiškiamas susirūpinimas dėl pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų atitikties subsidiarumo principui (pagrįstos nuomonės), būtų gautos pasibaigus terminui, Komisija į jas atsižvelgtų, pranešdama apie jas atitinkamam Komisijos nariui ir pateikdama išsamų viešą atsakymą. Tuo pasinaudojo trys nacionaliniai parlamentai: visos pagrįstos nuomonės susijusios su Europos klimato teisės aktu¹⁵.
- Komisija taip pat iš karto informuos nacionalinius parlamentus, kai priimamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo siekiama sušvelninti COVID-19 krizės poveikį ir kurį Europos Parlamentui ir Tarybai gali tekti priimti per mažiau nei 8 savaites, laikantis prie Sutarčių pridėto Protokolo Nr. 1 4 straipsnyje nustatytos skubos procedūros. 2020 m. tokius perspėjimus nacionaliniams parlamentams ji išsiuntė septynis kartus.

2.2. Europos Parlamentas

2020 m. pagal Protokolą Nr. 2 dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo¹⁶ Europos Parlamentui oficialiai pateikti 134 nacionalinių parlamentų dokumentai. Iš jų 13 buvo pagrįstos nuomonės¹⁷, o 121 – pozicijos (dokumentai, kuriuose nekeliami subsidiarumo principo

¹³ 2021 m. nacionalinių parlamentų pateiktos pagrįstos nuomonės nagrinėjamos 3 skirsnyje.

¹⁴ Žr. 3 skirsnį.

¹⁵ Žr. 3 skirsnį.

¹⁶ Dėl Europos Parlamento procedūros, susijusios su nacionalinių parlamentų pagrįstomis nuomonėmis, žr. 2016 metų ataskaitos dėl subsidiarumo ir proporcingumo 2.3 punktą.

¹⁷ Europos Parlamentas ir Komisija (per tą patį laikotarpį užregistravusi devynias pagrįstas nuomones) pagrįstas nuomones skaičiuoja skirtingai. Pagrįstą nuomonę, susijusią su daugiau kaip vienu Komisijos pasiūlymu, statistikos tikslais Komisija skaičiuoja tik kaip vieną pagrįstą nuomonę, o nustatant, ar pasiekta riba, kai dėl Komisijos pasiūlymo reikia pradėti geltonosios ir (arba) oranžinės kortelės procedūrą, kaip viena pagrįsta nuomonė skaičiuojama pagrįsta nuomonė dėl kiekvieno pasiūlymo, dėl kurio ji pateikta. Europos Parlamentas, priešingai, skaičiuoja visas dėl atitinkamų pasiūlymų pateiktas nuomones.

laikymosi klausimai). Palyginti su 2019 m., tais metais gautos 62 pozicijos, iš kurių nė viena nebuvo pagrįsta nuomone¹⁸.

Pagal Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklių VI priedą visa atsakomybė užtikrinti, kad būtų laikomasi subsidiarumo principo, tenka Teisės reikalų (JURI) komitetui. Vadovaujantis frakcijų rotacijos principu, kas šešis mėnesius vienas Teisės reikalų komiteto narys skiriamas nuolatinio pranešėju subsidiarumo klausimais. 2020 m. pirmąjį pusmetį nuolatinis pranešėjas buvo Gilles Lebretonas (Identiteto ir demokratijos frakcija), o antrąjį pusmetį – Karen Melchior (frakcija „Renew Europe“). Komiteto gautos ir patvirtintos pagrįstos nuomonės informavimo tikslais įtraukiamos į kito posėdžio darbotvarkę.

Teisės reikalų komitetas taip pat nuolat rengia pranešimus dėl Komisijos metinių subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo ataskaitų. Būsimas pranešimas, kurio pranešėju paskirtas Mislavas Kolakušičas (nepriklausomas narys), apims 2017, 2018 ir 2019 m.¹⁹ Teisės reikalų komitetas taip pat prisideda prie du kartus per metus COSAC teikiamų ataskaitų²⁰ subsidiarumo ir proporcingumo klausimais rengimo.

Europos Parlamento tyrimų tarnyba toliau padėjo Europos Parlamentui į savo darbą įtraukti subsidiarumo ir proporcingumo aspektus:

- sistemingai tikrino Komisijos poveikio vertinimų subsidiarumo ir proporcingumo aspektus ir atkreipė dėmesį į visas, visų pirma nacionalinių parlamentų ir Regionų komiteto nurodytas, problemas;
- užtikrino, kad šių principų būtų visapusiškai laikomasi Europos Parlamento darbe, pavyzdžiui, jam atliekant savo esminių pakeitimų poveikio vertinimus arba pagal SESV 225 straipsnį pateiktų Europos Parlamento pasiūlymų dėl naujų teisės aktų pridėtinės vertės ir neveikimo Europos Sąjungos lygmeniu kaštų analizę;
- tikrino rengiamų poveikio vertinimo dokumentų subsidiarumo ir proporcingumo aspektus, daugiausia dėmesio skirdama ES pridėtinei vertei.

2020 m. ji parengė 5 Komisijos poveikio vertinimų pradinius vertinimus, 1 poveikio vertinimą, 13 *ex post* Europos įgyvendinimo vertinimų, 3 praktinio įgyvendinimo dokumentus, 2 kitus *ex post* vertinimus, 2 tęstinius kontrolinius sąrašus, 2 ataskaitas dėl išlaidų, patirtų dėl ES masto veiksmų nebuvimo, 9 Europos pridėtinės vertės vertinimus, 5 dokumentus dėl dabartinės ES politikos pridėtinės vertės, 1 Europos pridėtinės vertės analizę ir 6 įgyvendinimo vertinimus. Ji pradėjo naują leidinių apie nacionalinius parlamentus ir Europos reikalus seriją, kurioje apžvelgiama, kokia yra nacionalinių parlamentų struktūra ir kaip jie svarsto, tikrina ES teisės aktus ir vykdo su jais susijusį darbą, ir paskelbė pirmuosius du šios serijos informacinius pranešimus²¹.

2.3. Taryba

¹⁸ Visus nacionalinių parlamentų pateiktus dokumentus galima rasti Europos Parlamento tvarkomoje nacionalinių parlamentų dokumentų duomenų bazėje „Connect“: <http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/connect/welcome.html>.

¹⁹ „Europos Sąjungos reglamentavimo kokybė, subsidiarumas ir proporcingumas. Ataskaita dėl geresnės teisėkūros 2017 m., 2018 m. ir 2019 m.“ (2020/2262(INI)).

²⁰ Dėl COSAC žr. 5 skirsnį.

²¹ <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/lt/researchbypolicyarea.html>

Savo 2020 m. vasario 27 d. išvadose „Geresnis reglamentavimas. Konkurencingumo ir tvaraus, integracinio augimo užtikrinimas“²² Europos Sąjungos Taryba (toliau – Taryba) „pabrėž[ė], kad, siekiant didesnio veiksmingumo, naujuose [Komisijos] pasiūlymuose numatytomis priemonėmis visada turėtų būti gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi lygybės prieš įstatymą principo, *taip pat subsidiarumo, proporcingumo ir teisinio tikrumo principų*, ir ypač atsižvelgiama į mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI), įskaitant labai mažas įmones, poreikius“.

Proporcingumo principo klausimu ji taip pat pabrėžė „MVI, įskaitant labai mažas įmones, kaip vienos iš svarbiausių inovacijų, perėjimo prie žaliosios ekonomikos, skaitmeninimo, užimtumo, tvaraus ir integracinio augimo bei socialinės sanglaudos mūsų visuomenėse varomųjų jėgų, svarbą“. Ji pridūrė, kad „MVI, įskaitant labai mažas įmones, interesai bei poreikiai turėtų būti geriau nustatomi visuose sprendimų priėmimo proceso etapuose ES lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad teisės aktai būtų aiškūs ir nuspėjami mažiausiomis sąnaudomis ir proporcingi įmonių dydžiui“.

2020 m. lapkričio 16 d. Taryba priėmė išvadas „Bandomoji reglamentavimo aplinka ir eksperimentavimo nuostatos – priemonės užtikrinti inovacijoms palankią, perspektyvią ir atsparią reglamentavimo sistemą, kuri padėtų įveikti trikdančius iššūkius skaitmeniniame amžiuje“²³, kuriose nurodoma, kad visada turėtų būti laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų, taip pat atsargumo principų bei skatinamas jų taikymas, ir daroma nuoroda į ankstesnes, 2016 m. gegužės mėn., Tarybos išvadas²⁴ dėl šių principų.

Taryba ne tik vykdo įsipareigojimus pagal Sutartį, bet ir nuolat informuoja valstybes nares apie nacionalinių parlamentų nuomones dėl Komisijos pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. 2020 m. Tarybos generalinis sekretoriatas delegacijoms išplatino 99 nuomones, parengtas palaikant politinį dialogą. Pagal Protokolą Nr. 2 Taryba gavo 9 pagrįstas nuomones²⁵.

2.4. Regionų komitetas

2020 m. gegužės 8 d. Regionų komitetas (toliau – Komitetas) paskelbė deklaraciją dėl atsako į COVID-19 krizę²⁶, kurioje paragino labiau remti regionines ir vietos valdžios institucijas ir kartu peržiūrėti sveikatos srities kompetenciją, laikantis subsidiarumo principo. Komitetas pabrėžė, kad net per COVID-19 pandemiją neatidėliotinos priemonės turi būti proporcingos, ribotos trukmės ir joms turi būti taikoma demokratinė kontrolė, be to, jos turi atitikti subsidiarumo ir daugiapakopio valdymo principus.

2020 m. liepos 2 d. Komitetas savo 2020–2025 m. prioritetus apibrėžė rezoliucijoje „Žmonėms artimesnė Europa pasitelkiant kaimus, miestus ir regionus“²⁷, kurioje išreiškė apsisprendimą „toliau gerin[ti] ES teisės aktų kokybę, geriau numaty[ti] jų teritorinį poveikį ir skatin[ti]

²² Tarybos dokumento ST 6232/20 2 ir 12 punktai. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6232-2020-INIT/lt/pdf>.

²³ Tarybos dokumento ST 13026/20 3 ir 12 punktai. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13026-2020-INIT/lt/pdf> ir <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2020/11/16/regulatory-sandboxes-and-experimentation-clauses-as-tools-for-better-regulation-council-adopts-conclusions/>.

²⁴ Tarybos dokumentas ST 9580/16, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9580-2016-INIT/lt/pdf>.

²⁵ Taryba pagrįstas nuomones vertina taip pat, kaip Komisija, o Europos Parlamentas taiko kitokį skaičiavimo būdą. Išsamų paaiškinimą žr. 17 išnašoje.

²⁶ [Europos regionų komiteto deklaracija „Vietos ir regionų valdžios institucijos – Europos atsako į COVID-19 krizę dalyvės“](#).

²⁷ [Europos regionų komiteto rezoliucija „Europos regionų komiteto 2020–2025 m. prioritetai. Žmonėms artimesnė Europa pasitelkiant kaimus, miestus ir regionus“](#).

aktyvaus subsidiarumo principą²⁸. RK taip pat pabrėžė, kad „pandemija rodo, kaip svarbu tinkamai taikyti aktyvaus subsidiarumo principą, taip pat išryškina, viena vertus, svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį ir, kita vertus, koordinavimo ir paramos Europos lygmeniu poreikį“. Kalbant apie 2021 m., Komitetas paskelbė, kad išnagrinės naujas ES politikos iniciatyvas, siekdamas užtikrinti, kad jos apimtų teritorinį aspektą ir atitiktų ES pridėtinės vertės reikalavimą, atsižvelgiant į Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės rekomendacijas ir Geresnio reglamentavimo gaires.

2020 m. spalio 12 d. Komitetas paskelbė pirmąjį metinį ES regionų ir vietos barometrą²⁹, kuriame daugiausia dėmesio skiriama COVID-19 pandemijos poveikiui. Iš ataskaitos matyti, kad ES regioninės ir vietos valdžios institucijos yra kovos su sveikatos krize priešakyje; joms taip pat tenka svarbus vaidmuo siekiant sėkmingo ekonomikos atsigavimo. Savo pagrindinėse išvadose Komitetas ragina vietos ir regionines valdžios institucijas aktyviau dalyvauti valdant ES ir nacionalinius ekonomikos gaivinimo planus ir rekomenduoja, kad, laikantis aktyvaus subsidiarumo principo, į Europos semestrą, kaip Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės valdymo mechanizmą, būtų įtrauktas vietos ir regioninių valdžios institucijų dalyvavimo elgesio kodeksas. Ataskaitoje taip pat raginama, kad regionai ir miestai aktyviai dalyvautų rengiant nacionalinius planus, siekiant užtikrinti, kad jie papildytų regionų ir vietos atsigavimo strategijas. Galiausiai, siekiant praktiškai taikyti aktyvaus subsidiarumo principą, Komitetas ir Komisija siūlo kasmet rengti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo forumą, kad būtų nustatyta, ar gaivinimo planas naudingas miestams ir regionams.

2020 m. liepos 2 d. Komitetas priėmė rezoliuciją dėl 2021 m. Komisijos darbo programos³⁰. RK paragino Komisiją tęsti bendradarbiavimą siekiant populiarinti „aktyvaus subsidiarumo“ koncepciją, be kita ko, pasitelkiant jo sukurtą Regioninių centrų tinklą ES politikos įgyvendinimui įvertinti – „RegHub“³¹ ir padedant jam parengti projektą „RegHub 2.0“, kad būtų teikiama grįžtamoji informacija, pagrįsta naudotojų patirtimi, įgyta įgyvendinant ES politiką vietos ir regionų lygmenimis. 2020 m. spalio mėn. Komitetas pritarė šio projekto tęsimui ir priėmė naujus tinklo narius³². „RegHub“, kaip ekspertų tinklas, tiesiogiai įtrauktas į naujosios Komisijos Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos³³ struktūrą, o pačiam komitetui platformos valdymo grupėje atstovauja trys jo nariai. Taip gerokai išplečiamas Komiteto vaidmuo ir geriau užtikrinama, kad aktyvaus subsidiarumo principas būtų taikomas per visą teisėkūros ciklą³⁴.

²⁸ Dėl aktyvaus subsidiarumo žr. Darbo grupės ataskaitos p. 7–9, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_lt.pdf; dėl Darbo grupės žr. 3 išnašą.

²⁹ [ES metinis regionų ir vietos barometras \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_lt.pdf).

³⁰ OL C 324, 2020 10 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020XR2622&qid=1610962068519>.

³¹ Regioninių centrų tinklas ES politikos įgyvendinimui įvertinti „RegHub“ sukurtas remiantis Subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupės galutine ataskaita ir rekomendacijomis (8 rekomendacija).

³² 46 narių sąrašas pateiktas adresu <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/new-reghub-2-0-members.pdf>.

³³ Dėl šios platformos žr. pirmesnę 2.1 skirsnį.

³⁴ https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub_evaluation_report.pdf

Komitetas įvertino, ar aštuoniuose pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, dėl kurių jis pateikė nuomones 2020 m., laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų³⁵. Šiose nuomonėse pateiktas tiesioginis atitikties subsidiarumo ir proporcingumo principams vertinimas arba konkrečios rekomendacijos, kaip atitiktį pagerinti.

2020 m. Komitetas įgyvendino savo subsidiarumo darbo programą kaip praktinę kasmet vykdomos subsidiarumo stebėsenos priemonę. Subsidiarumo iniciatyvinė grupė, kuriai pirmininkavo buvęs Komiteto pirmininkas Karlas-Heinzas Lambertzas, nustatė penkis 2020 m. su subsidiarumu susijusio darbo programos prioritetines iniciatyvas: skaitmeninės paslaugos, Europos žaliasis kursas, mūsų aplinkos apsauga, socialinė Europa ir naujas migracijos ir prieglobsčio paktas.

Komitetas priėmė rezoliuciją „Žaliasis kursas bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis“³⁶, kurioje primygtinai raginama užtikrinti, kad būtų pasiekti „apčiuopiami rezultatai vietoje pasitelkiant daugiapakopį valdymą ir aktyvų subsidiarumą“. RK priėmė nuomonę³⁷ dėl pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralizavimo sistema (Europos klimato teisės aktas)³⁸, pabrėždamas, kaip svarbu pasiekti tikslą, kad „visos ES priemonės atitiktų principą „nepakenk“, ir pagal aktyvaus subsidiarumo principą būtų visapusiškai paisoma visų valdymo lygmenų kaip Europos sprendimų priėmimo proceso partnerių, o ne kaip suinteresuotųjų subjektų“. Komitetas taip pat priėmė nuomonę dėl Europos klimato teisės akto³⁹, laikydamas jį puikia galimybe įgyvendinti aktyvaus subsidiarumo principą, nes patys jo tikslai iš esmės sutampa su pagrindiniais aktyvaus subsidiarumo principo tikslais: sukurti įtraukų ir konstruktyvų darbo būdą, kuriuo būtų visapusiškai išnaudojamas daugiapakopės ES demokratijos ir valdymo sistemos potencialas.

2020 m. REGPEX – Subsidiarumo stebėsenos tinklo potinkliui⁴⁰, kuriame gali dalyvauti teisėkūros galią turintys regionų parlamentai ir vyriausybės – buvo pateikta 18 nuomonių dėl subsidiarumo ir proporcingumo, siekiant padėti jiems dalyvauti ankstyvajame teisėkūros proceso etape (subsidiarumo patikra). Išsamesnės informacijos apie šias nuomones ir nuorodas į su jomis susijusius Komisijos pasiūlymus galima rasti REGPEX interneto svetainėje⁴¹.

³⁵ Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnio 2 dalis, OL L 65, 2014 3 5, p. 41, <https://cor.europa.eu/en/members/Documents/CoR-Rules-of-Procedure-EN.pdf#search=Rules%20of%20Procedure>.

³⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52019XR4351> (OL C 79, 2020 3 10).

³⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020AR1361> (OL C 324, 2020 10 1).

³⁸ COM(2020) 80 *final*.

³⁹ <https://cor.europa.eu/LT/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opid=CDR-1360-2020>

⁴⁰ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/thesmn/Pages/default.aspx>. Subsidiarumo stebėsenos tinklas, pradėjęs veikti 2007 m. balandžio mėn., sukurtas siekiant palengvinti vietos ir regioninių valdžios institucijų ir Sąjungos lygmens keitimąsi informacija apie įvairius Komisijos dokumentus, pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir politinius pasiūlymus. Tinklas yra prieigos taškas, suteikiantis galimybę visiems jo partneriams ne tik gauti informaciją, bet ir pareikšti savo nuomonę. 2020 m. pabaigoje jam priklausė 150 narių, o REGPEX potinkliui – 76 nariai.

⁴¹ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>

2.5. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

2020 m. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teismas) neprivalėjo pareikšti nuomonės dėl įtariamų **subsidiarumo** principo pažeidimų⁴².

Keliose bylose, kuriose **proporcingumo** principu buvo remiamasi ginčijant Sąjungos teisės aktus, Teismas priminė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjui turi būti suteikta didelė diskrecija tose srityse, kuriose jo veiksmai susiję su politiniais, ekonominiais ir socialiniais sprendimais ir kuriose jis turi atlikti sudėtingus vertinimus. Šiose srityse priimtose priemonėse teisėtumas gali būti paveiktas tik tuo atveju, jei ji akivaizdžiai netinkama siekiamam tikslui⁴³.

Taigi Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į proporcingumo principą, atmetė dviejų valstybių narių ieškinius dėl panaikinimo⁴⁴, taip patvirtindamas Direktyvos 2018/957, kuria iš dalies keičiama Darbuotojų komandiravimo direktyva⁴⁵, teisėtumą. Teismas priminė, jog pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad ES teisės aktuose nustatytos priemonės būtų tinkamos siekiant teisėtų tikslų ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti⁴⁶.

Diskrecijos, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas turi turėti reguliuodamas darbuotojų komandiravimą teikti paslaugas, klausimu Teismas nusprendė, kad kriterijus, kurį reikia taikyti, yra ne tai, ar tokioje srityje priimta priemonė yra vienintelė arba geriausia priemonė, nes priemonės teisėtumui gali būti padarytas poveikis tik jei priemonė yra akivaizdžiai netinkama siekiamam tikslui⁴⁷.

Teismas nusprendė, kad didelė Sąjungos teisės aktų leidėjo diskrecija susijusi ne tik su ginčijamų priemonių pobūdžiu ir apimtimi, bet ir tam tikru mastu su pagrindinių faktinių aplinkybių konstatavimu. Tačiau net jei Sąjungos teisės aktų leidėjas turi didelę diskreciją, jis turi pagrįsti savo sprendimą objektyviais kriterijais ir išnagrinėti, ar pasirinkta priemone siekiamais tikslais galima pateisinti net ir didelius neigiamus ekonominius padarinius tam tikriems veiklos vykdytojams.

Teisėkūros procedūra priimamų aktų projektuose turi būti atsižvelgiama į tai, kad bet kokia ekonominės veiklos vykdytojams tenkanti našta turi būti kuo mažesnė ir proporcinga siekiamam tikslui⁴⁸. Teismas nusprendė, kad dvi valstybės narės, kurios užginčijo teisės akto teisėtumą, neįrodė, kad Direktyva (ES) 2018/597 padaryti pakeitimai viršija tai, kas būtina jos tikslams pasiekti, t. y. užtikrinti sąžiningą paslaugų teikimo laisvę ir suteikti darbuotojams didesnę apsaugą.

⁴² Teisingumo Teismas šį argumentą apskritai atmetė 2020 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Komisija/Italija*, C-644/18, EU:C:2020:895, 153 punkte.

⁴³ P vz., 2020 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas *Rosneft Oil Company ir kt./Taryba*, C-732/18 P, EU:C:2020:727, 91 punktas.

⁴⁴ 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Vengrija/Europos Parlamentas ir Taryba*, C-620/18, EU:C:2020:1000, ir Sprendimas *Lenkijos Respublika/Europos Parlamentas ir Taryba*, C-626/18, EU:C:2020:1001.

⁴⁵ 2018 m. birželio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/957, kuria iš dalies keičiama Direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 173, 2018 7 9, p. 16). 2016 m. nacionaliniai parlamentai atsiuntė 14 pagrįstų nuomonių dėl Komisijos pasiūlymo – taip pradėta vadinamoji geltonosios kortelės procedūra (žr. 2016 m. metinę ataskaitą dėl subsidiarumo ir proporcingumo).

⁴⁶ Sprendimas byloje C-620/18, 137 punktas; Sprendimas byloje C-626/18, 94 punktas.

⁴⁷ Sprendimas byloje C-620/18, 112 punktas; Sprendimas byloje C-626/18, 95 punktas.

⁴⁸ Sprendimas byloje C-620/18, 114 ir 115 punktai; Sprendimas byloje C-626/18, 97 ir 98 punktai.

Teismas ne tik atsižvelgė į teises aplinkybes, kuriomis buvo priimta ginčijama direktyva, bet ir pažymėjo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nepadarė akivaizdžios klaidos, nes atsižvelgė į visus veiksnius ir aplinkybes, susijusius su situacija, kurią siekta reglamentuoti direktyva⁴⁹.

3. SUBSIDIARUMO KONTROLĖS MECHANIZMO TAIKYMAS NACIONALINIUISE PARLAMENTUOSE

2020 m. Komisija iš nacionalinių parlamentų gavo **devynias pagrįstas nuomones**⁵⁰. Tai daugiau nei 2019 m., kai pirmą kartą nuo subsidiarumo kontrolės mechanizmo įdiegimo nebuvo gauta nė vienos pagrįstos nuomonės. Tačiau šis skaičius taip pat mažesnis nei ankstesniais metais – vertinant tiek absoliučiais skaičiais⁵¹, tiek proporcingai bendram nacionalinių parlamentų išsiųstų nuomonių skaičiui⁵² arba bendram nuomonių dėl Komisijos pasiūlymų, kuriems taikomas subsidiarumo kontrolės mechanizmas, skaičiui⁵³ (taip pat žr. 4 skirsnyje pateiktą diagramą „Nuomonių rūšys“).

Iš 2020 m. gautų 9 pagrįstų nuomonių 3 nuomonės, kurias pateikė Austrijos Bundesratas, Prancūzijos Senatas ir Nyderlandų Karalystės Pirmieji Rūmai, susijusios su 2020 m. kovo 4 d. Komisijos priimtu pasiūlymu dėl reglamento, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralizavimo sistema (**Europos klimato teisės aktas**)⁵⁴.

Šiuo pasiūlymu siekiama i) teisės aktuose įtvirtinti 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą, nustatytą Europos žaliojo kurso komunikate, ii) nustatyti ilgalaikę politikos kryptį, iii) užtikrinti investuotojams nuspėjamumą ir iv) užtikrinti skaidrumą ir atskaitomybę. Į jį įtrauktos priemonės, kuriomis siekiama stebėti pažangą ir atitinkamai koreguoti veiksmus, taip pat numatytas būdas, kaip pasiekti 2050 m. tikslą, įskaitant 2030 m. tarpinį tikslą, kuris turi būti nustatytas remiantis išsamiu poveikio vertinimu.

Dėl šio pirminio pasiūlymo Komisija gavo 9 nuomones iš 7 parlamento rūmų⁵⁵, įskaitant 3 pagrįstas nuomones, o vėliau 3 nuomones dar iš 3 parlamento rūmų⁵⁶ dėl rugsėjo mėn. pateikto iš dalies pakeisto pasiūlymo⁵⁷ dėl Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. lygiu. Dar

⁴⁹ Sprendimas byloje C-620/18, 137–151 punktai; Sprendimas byloje C-626/18, 124–139 punktai.

⁵⁰ Šis skaičius – tai bendras iš parlamento rūmų pagal prie Sutarčių pridėtą Protokolą Nr. 2 gautų nuomonių skaičius. Pagrįsta nuomonė dėl daugiau nei vieno Komisijos pasiūlymo statistikos tikslais laikoma tik viena pagrįsta nuomone, o nustatant, ar dėl Komisijos pasiūlymo pasiekta riba, kai reikia pradėti taikyti geltonosios arba oranžinės kortelės procedūrą, ši pagrįsta nuomonė laikoma viena pagrįsta nuomone dėl kiekvieno nagrinėjamo pasiūlymo. Europos Parlamentas, priešingai, skaičiuoja visas dėl atitinkamų pasiūlymų pateiktas nuomones, todėl 2.2 skirsnyje nurodytas didesnis 2020 m. pateiktų pagrįstų nuomonių skaičius (13). Žr. 1 priede pateiktą Komisijos dokumentų, dėl kurių Komisija gavo pagrįstas nuomones, sąrašą.

⁵¹ 2018 m.: 37 pagrįstos nuomonės; 2017 m.: 52 pagrįstos nuomonės; 2016 m.: 65 pagrįstos nuomonės.

⁵² 2020 m.: 3,5 % (9 iš 255); 2018 m.: 6,5 % (37 iš 569); 2017 m.: 9 % (52 iš 576); 2016 m.: 10,5 % (65 iš 620).

⁵³ 2020 m.: 9,1 % (9 iš 99); 2018 m.: 10,5 % (37 iš 351); 2017 m.: 16 % (52 iš 325); 2016 m.: 17,6 % (65 iš 370).

⁵⁴ COM(2020) 80 *final*. Šios nuomonės oficialiai gautos pasibaigus aštuonių savaičių terminui, nustatytam prie Sutarčių pridėtame Protokole Nr. 2: gegužės 15 d. (iš Bundesrato ir Senato) ir gegužės 26 d. (iš Pirmųjų Rūmų). Terminas baigėsi gegužės 5 d., tačiau Komisija vis dėlto jas vertino kaip „pagrįstas nuomones“, atsižvelgdama į praktinius sunkumus, su kuriais nacionaliniai parlamentai susidūrė dėl COVID-19 krizės. Dėl Komisijos įsipareigojimo dėl termino taip pat žr. 2.1 skirsnio poskirsnį „Subsidiarumo kontrolės mechanizmas“.

⁵⁵ Iš Austrijos Bundesrato (1 pagrįsta nuomonė ir 1 nuomonė), Nyderlandų Karalystės Pirmųjų Rūmų (1 pagrįsta nuomonė ir 1 nuomonė), Prancūzijos Senato, Lenkijos Senato, Čekijos Senato, Rumunijos Senato ir Slovakijos Nacionalinės Tarybos.

⁵⁶ Iš Ispanijos Generalinių Rūmų, Prancūzijos Nacionalinės Asamblėjos ir Portugalijos Asamblėjos.

⁵⁷ COM(2020) 563 *final*.

vieni parlamento rūmai⁵⁸ atsakė į kovo–birželio mėn. Komisijos surengtas viešas konsultacijas dėl 2030 m. tikslo užmojo.

Visi trys pagrįstas nuomones pateikę parlamento rūmai atmetė pasiūlymą deleguotaisiais aktais nustatyti trajektoriją nuo 2030 m. išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslo iki 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo. Be to, Nyderlandų Pirmieji Rūmai laikėsi nuomonės, kad pasiūlymo svarbos ir taikymo srities neatitinka ne 192 straipsnio 2 dalies (vieningas pritarimas), o Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalies (įprasta teisėkūros procedūra) taikymas.

Nors daugumoje per politinį dialogą pateiktų nuomonių iš esmės pritariama pasiūlymo tikslams, vis dėlto pagrįstose nuomonėse reiškiamas bendras susirūpinimas dėl 2030–2050 m. trajektorijos nustatymo deleguotaisiais aktais. Kai kurie parlamento rūmai taip pat paprašė, kad būtų atsižvelgta į kiekvienos valstybės narės konkretų energijos rūšių derinį ir koregavimo potencialą⁵⁹ arba kad valstybėms narėms būtų suteikta teisė pačioms nusistatyti 2050 m. tikslų pasiekimo būdą ir laiką⁶⁰. Kiti parlamento rūmai primygtinai ragino tikslų siekti remiantis atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimu, o ne branduoline energija⁶¹ arba nustatyti kitą tarpinį 2040 m. tikslą⁶². Dar vienas prašymas⁶³ – pritaikyti ES finansinę paramą kiekvienos valstybės narės finansiniam pajėgumui.

Savo atsakymuose Komisija paaiškino, kad trajektoriją ji naudos kaip priemonę, skirtą pažangai, padarytai siekiant poveikio klimatui neutralumo tikslo, ir taikomos politikos veiksmingumui įvertinti. Šios trajektorijos pradžią ir pabaigą, taip pat kriterijus, į kuriuos reikia atsižvelgti ją nustatant, turėjo nustatyti Sąjungos teisės aktų leidėjas, kad deleguotuosiuose aktuose nebūtų jokios esminės nuostatos, kaip tai suprantama pagal SESV 290 straipsnį. Komisija taip pat nurodė, kad, atsižvelgiant į pasiūlymo tikslus, SESV 192 straipsnio 1 dalis yra tinkamas teisinis pagrindas. Ji priminė, kad teisėkūros procedūros atveju 192 straipsnio 2 dalies teisinis pagrindas yra 192 straipsnio 1 dalies bendro atvejo išimtis, todėl jis turėtų būti aiškinamas siaurai, atsižvelgiant į Teismo praktiką.

Komisija taip pat paaiškino, kad elektros energijos sektoriaus, daugiausia grindžiamo atsinaujinančiais ištekliais, plėtra yra svarbi laikantis Europos žaliojo kurso, tačiau nors pasiūlyme nenustatytas konkretus būdas, kaip pasiekti neutralaus poveikio klimatui tikslą, visapusiškai paisoma valstybių narių teisių nustatyti savo energijos rūšių derinį. Ji pabrėžė, kad ES klimato tikslų įgyvendinimas bus tvirtai remiamas iš būsimo ilgalaikio ES biudžeto, kurį laikinai padidins naujosios ekonomikos gaivinimo priemonės „Next Generation EU“ lėšos. Komisija taip pat pabrėžė, kad perėjimo prie žaliosios ekonomikos labiausiai paveiktiems regionams ir sektoriams pagal Teisingos pertvarkos mechanizmą bus teikiama tikslinė parama, kad perėjimas galėtų vykti sąžiningai ir įtraukiai, nieko nepaliekant nuošalyje.

Kitos dvi pagrįstos nuomonės, gautos iš Danijos Folketingo ir Švedijos Riksdago, buvo susijusios su 2020 m. spalio 28 d. Komisijos priimtu pasiūlymu dėl direktyvos dėl deramo

⁵⁸ Danijos Karalystės Folketingas. Jis pritarė 2030 m. tikslui sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį „bent 55 %“, t. y. tiek, kiek siūlyta iš dalies pakeistame pasiūlyme.

⁵⁹ Lenkijos Senatas.

⁶⁰ Slovakijos Taryba.

⁶¹ Austrijos Bundesratas.

⁶² Prancūzijos Nacionalinė Asamblėja.

⁶³ Rumunijos Senatas.

minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje⁶⁴. Ir Folketingas, ir Riksdagas laikėsi nuomonės, kad pasiūlymu viršijama ES kompetencija šioje srityje ir kad darbo užmokesčio nustatymo priemonės geriausiai reglamentuojamos nacionaliniu lygmeniu. Jų nuomone, pasiūlymo tikslą, t. y. užtikrinti, kad darbuotojai, kad ir kur jie dirbtų ES, galėtų gauti minimalųjį darbo užmokestį, suteikiantį jiems galimybę užsitikrinti priimtina gyvenimo lygį, būtų galima pakankamai pasiekti nacionaliniu lygmeniu. Folketingas laikėsi nuomonės, kad pasiūlymu nepaisoma socialinių partnerių laisvės sudaryti sutartis, tačiau geresnių rezultatų, susijusių su didesniu darbo užmokesčiu arba mažesniu mažą darbo užmokestį gaunančių darbuotojų skaičiumi, pasiekta tais atvejais, kai nacionalinės valdžios institucijos nedalyvauja nustatant kolektyvinėms sutartims taikomus kriterijus ir užtikrinant jų vykdymą. Riksdagas laikėsi nuomonės, kad nėra aiškaus tarpvalstybinio aspekto, nes darbo užmokesčio nustatymo sąlygos ir sistemos įvairiose šalyse labai skiriasi ir kad ES veiksmai šioje srityje neturi pridėtinės vertės.

Čekijos Senatas nepateikė pagrįstos nuomonės, tačiau, kaip ir Folketingas ir Riksdagas, išreiškė susirūpinimą dėl ES kompetencijos ir suabejojo pasiūlymo proporcingumu, laikydamasis nuomonės, kad Tarybos rekomendacija tinkamesnė nei direktyva.

Komisija atsakė, kad pasiūlymu siekiama skatinti kolektyvines derybas dėl darbo užmokesčio visose valstybėse narėse, bet nacionalinių sistemų ir tradicijų ypatumai neginčijami. Pasiūlyme visapusiškai atsižvelgiama į nacionalinę kompetenciją ir socialinių partnerių savarankiškumą, nesiekiant suderinti minimaliojo darbo užmokesčio lygio visoje ES ar sukurti vienodą minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo visose valstybėse narėse mechanizmą. Todėl jame laikomasi apribojimų, nustatytų jo teisiniame pagrinde – SESV 153 straipsnyje. Komisija taip pat paaiškino, kad direktyva yra veiksmingesnė nei rekomendacija, nes ja užtikrinama, kad reikalavimai, kuriuos turi taikyti valstybės narės, būtų privalomi, kartu paliekant joms galimybę pačioms nuspręsti dėl įgyvendinimo formų ir būdų, be kita ko, socialiniams partneriams jų bendru prašymu pavesti įgyvendinimą.

Kitos keturios pagrįstos nuomonės susijusios su 2020 m. gegužės 28 d. Komisijos priimtu iš dalies pakeistu pasiūlymu dėl sprendimo dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos (Švedijos Riksdago pateikta pagrįsta nuomonė), pasiūlymu dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas, kurį Komisija priėmė 2020 m. sausio 14 d. (Čekijos Atstovų Rūmų pateikta pagrįsta nuomonė), iš dalies pakeistu pasiūlymu dėl naujos redakcijos reglamento dėl Bendro Europos dangaus įgyvendinimo, kurį Komisija priėmė 2020 m. rugsėjo 22 d. (Maltos Atstovų Rūmų pateikta pagrįsta nuomonė) ir Komisijos naujo migracijos ir prieglobsčio pakto, kurį Komisija priėmė 2020 m. rugsėjo 23 d. (Vengrijos Nacionalinio Susirinkimo pateikta pagrįsta nuomonė).

Kalbant apie **nuosavus išteklius**⁶⁵, Riksdagas laikėsi nuomonės, kad, nors reaguojant į COVID-19 krizę Europos Sąjungos taikomos ekonominės priemonės turėtų būti laikinos, tikslingos ir proporcingos, Komisijos pasiūlyme numatyta didelės sumas skolintis rinkose siekiant padidinti ES programų biudžetą, bet aiškiai nenurodyta, ar šios lėšos visų pirma bus naudojamos COVID-

⁶⁴ COM(2020) 682 *final*. 2021 m. sausio mėn. Komisija gavo dėl šio pasiūlymo trečią pagrįstą nuomonę, kurią pateikė Maltos Atstovų Rūmai. 2020 m. susirūpinimą dėl subsidiarumo taip pat išreiškė du regioniniai parlamentai – Bavarijos (Vokietija) ir Aukštutinės Austrijos (Austrija). Daugiau informacijos apie šio pasiūlymo poveikio vertinimą pateikta 2.1 skirsnyje.

⁶⁵ COM(2020) 445 *final*. Priemonės „Next Generation EU“ ir dėl jos pateiktų nuomonių apžvalga pateikta 4 skirsnyje.

19 krizės poveikiui švelninti. Todėl Riksdagas mano, kad priemonės yra pernelyg plačios, kad būtų pasiekti pasiūlymo tikslai, be to, Komisija nepateikė aiškaus pagrindimo, kodėl lėšas reikėtų skolintis ES, o ne nacionaliniu lygmeniu.

Komisija atsakė, kad „Next Generation EU“ yra vienkartinė skubios paramos priemonė, laikinai nustatyta ir taikoma tik reagavimo į krizes ir gaivinimo priemonėms finansuoti. Be to, atsižvelgiant į krizės pobūdį, tikslinga remtis SESV 122 straipsniu, kuriame numatyta galimybė imtis ekonominę padėtį atitinkančių ir valstybių narių solidarumu grindžiamų priemonių. Dėl būtinų priemonių masto valstybės narės atskirai negalėtų deramai pasiekti Komisijos pateikto gaivinimo plano tikslų. Komisija pridūrė, kad didelė dalis skubios paramos valstybėms narėms turėjo būti teikiama dotacijomis, nes, gaudamos vien paskolas, labai įsiskolinusios šalys negalėtų imtis reformų ir investicijų, kurios neabejotinai būtinos siekiant užtikrinti spartų visos ES ekonomikos atsigavimą ir atsparesnę ekonomiką.

Kalbant apie **Teisingos pertvarkos fondą**⁶⁶, Čekijos Atstovų Rūmų nuomone, reikalavimas, kad valstybės narės parengtų išsamius teritorinius teisingos pertvarkos planus, kuriuose būtų nuodugniai išdėstyta planuojama parama didelėms įmonėms, yra mikrovaldymas ir kišimasis į jų kompetenciją pasidalijamojo valdymo srityje. Be to, nebuvo aiškiai apibrėžti investicijų pagrindimo reikalavimai, kaip antai „daug darbo vietų išsaugojimas“ arba „didelis išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimas“.

Komisija atsakė, kad valstybėms narėms keliamas reikalavimas pateikti išsamią informaciją apie planus, kuria remdamasi ji galėtų patikrinti, ar įvykdytos taikomos paramos skyrimo sąlygos, nėra naujas, nes to jau reikalauta vykdant ankstesnes programas, ir atitinka subsidiarumo principą. Valstybės narės galėtų nuspręsti remti pelningas investicijas į įmones, išskyrus MVĮ, jei siūlomos investicijos atitinka tam tikras sąlygas, visų pirma dėl darbo vietų kūrimo. Reikalavimų iš esmės sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir išsaugoti daug darbo vietų vykdymas taip pat turėjo būti vertinamas kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į didelį ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje taikomų lyginamųjų standartų skaičių ir poreikį atsižvelgti į ypatingą regioninės darbo rinkos padėtį bei santykinę atitinkamos pramonės šakos svarbą.

Bendro Europos dangaus⁶⁷ klausimu Maltos Atstovų Rūmai nepritarė tam, kad būtų išplėstos Komisijos ir Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūros (EASA) atsakomybės sritys. Atkreipdami dėmesį į tai, kad oro eismo paslaugas Maltos oro uoste visiškai kontroliuoja vyriausybė, jie laikėsi nuomonės, kad struktūriniai pokyčiai, pvz., leidimas EASA, veikiančiai kaip veiklos rezultatų peržiūros įstaiga, taikyti taisomąsias priemones, pavyzdžiui, perduoti šias paslaugas kitam paslaugų teikėjui, prieštarautų nacionalinei saugumo ir gynybos politikai⁶⁸. Jų nuomone, siekiant paspartinti Bendro Europos dangaus iniciatyvos įgyvendinimą, turėtų būti pasirenkamos mažiau intervencinės priemonės, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės teritorinius ypatumus.

Savo atsakyme Komisija pabrėžė, kad Europos oro eismas veikia kaip tinklas. Todėl Bendro Europos dangaus tikslus galima pasiekti tik ES veiksmais, kuriais visose valstybėse narėse reglamentuojama įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant Europos oro erdvės naudotojus, oro navigacijos paslaugų teikėjus ir oro uostus, padėtis, elgesys ir bendradarbiavimas. Ji paaiškino,

⁶⁶ COM(2020) 22 *final*.

⁶⁷ COM(2020) 579 *final*.

⁶⁸ Maltoje yra tik vienas oro uostas.

kad pagal dabartinę veiklos rezultatų gerinimo sistemą valstybės narės paskirtų paslaugų teikėjų vykdomas oro eismo paslaugų teikimas išimties tvarka jau apima jų ekonominės, saugos ir aplinkosaugos veiklos rezultatų reglamentavimą. Šiuo tikslu Komisijai padeda patariamasis organas, o užduotys, kurias siūloma pavesti EASA, nėra susijusios su politine veiksmų laisve. Komisija taip pat pažymėjo, jog siekiant užtikrinti, kad tiksliniai veiklos rodikliai ir planai iš tikrųjų būtų privalomi, veiklos rezultatų peržiūros įstaiga turi galėti taikyti taisomąsias priemones, jei planai neįgyvendinti arba tikslai nepasiekti.

Migracijos ir prieglobsčio pakto⁶⁹ klausimu Vengrijos Nacionalinis Susirinkimas⁷⁰ išreiškė abejones dėl keturių pasiūlymų⁷¹ teisinio pagrindo ir penktajame pasiūlyme numatyto žmogaus teisių stebėsenos mechanizmo⁷². Jis įspėjo, kad, jei pasiūlymai būtų priimti, valstybėms narėms būtų nustatytos pareigos, bet būtų nepakankamai atsižvelgta į nacionalinius ypatumus ir sprendimų priėmimo įgaliojimus. Nacionalinis Susirinkimas suabejojo, ar šie įpareigojimai apskritai būtini, ir nuogąstavo, kad dėl siūlomų nuostatų bus neįmanoma įgyvendinti nacionalinių pasienio procedūrų, kuriomis prisidedama prie migracijos valdymo, pavyzdžiui, tranzito zonose. Jis taip pat suabejojo paketo proporcingumu, nes juo valstybėms narėms būtų nustatyti neproporcingi įpareigojimai ir iš pagrindų pakeista ES prieglobsčio sistema.

Savo atsakyme Komisija pagrindė pasiūlymų teisinį pagrindą. Ji paaiškino, jog ES turi imtis veiksmų, kad būtų išvengta neproporcingos migracijos spaudimo naštos atskirai valstybei narei, ir jog pasiūlymas dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo yra labai lankstus, nes valstybės narės gali pasirinkti, kaip prisidėti. Ji pabrėžė, kad siūlomas stebėsenos mechanizmas yra ne skundų nagrinėjimo mechanizmas, o integruotas kontrolės mechanizmas, skirtas padėti nacionalinėms valdžios institucijoms. Valstybės narės galėtų nuspręsti pavesti stebėseną jau veikiančioms nepriklausomoms stebėsenos įstaigoms. Ji taip pat pabrėžė, kad pagal dabartinę teisinę sistemą ES pasienio procedūra gali būti taikoma tik keliais aiškiai apibrėžtais atvejais. Todėl ši procedūra negali būti laikoma bendra prieglobsčio valstybėje narėje procedūra.

4. POLITINIS DIALOGAS SU NACIONALINIAIS PARLAMENTAIS

Bendrosios pastabos

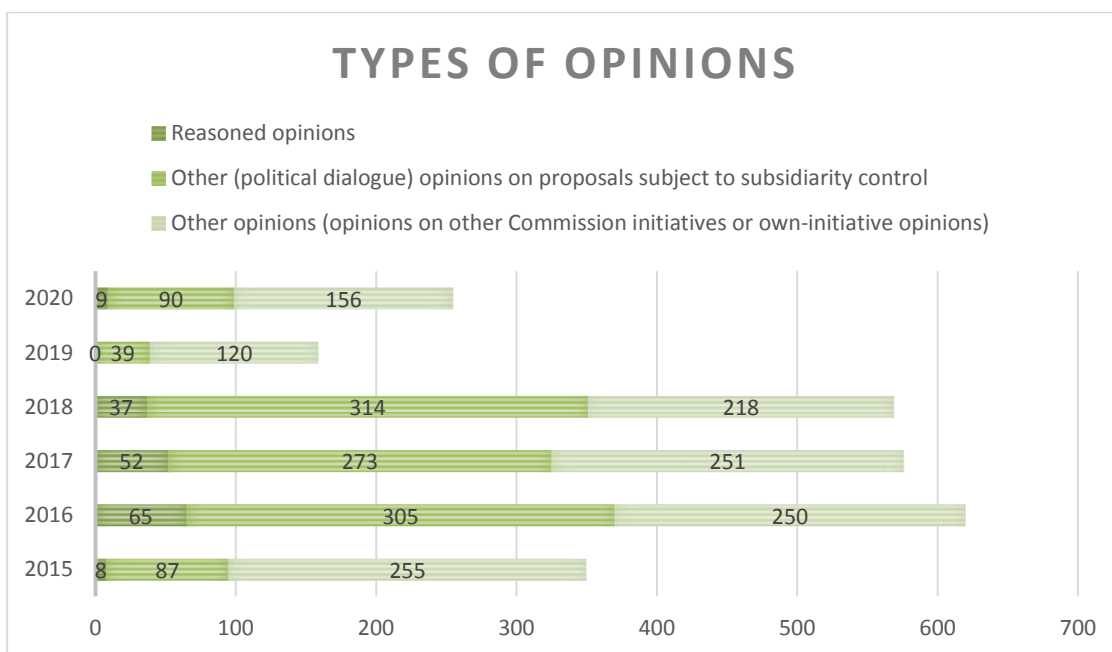
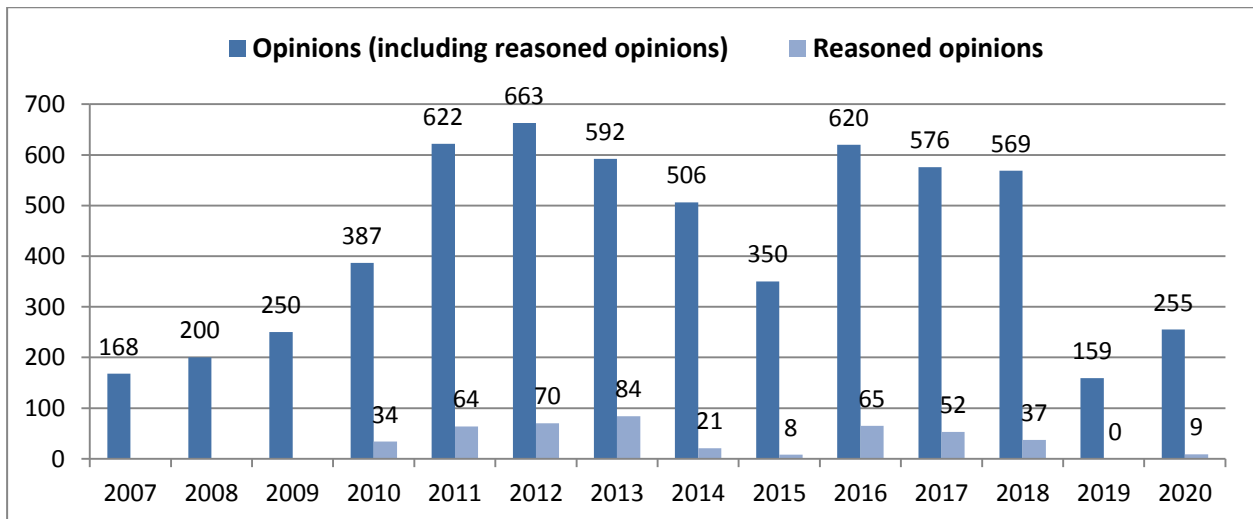
2020 m. nacionaliniai parlamentai Komisijai pateikė 255 nuomones. Tai daugiau nei 2019 m. (159), tačiau mažiau nei ankstesniais metais (2017 m. – 576, 2018 m. – 569).

⁶⁹ COM(2020) 610, 611, 612, 613 ir 614 *final*.

⁷⁰ 2021 m. sausio mėn. Komisija dėl šių pasiūlymų gavo dar dvi pagrįstas nuomones: iš Italijos Senato ir Slovakijos Nacionalinės Rados.

⁷¹ COM(2020) 610, 611, 613 ir 614 *final*.

⁷² COM(2020) 612 *final*.

Iš šių 255 nuomonių 99 nuomonės (39 %), įskaitant 9 pagrįstas nuomones (3 %), susijusias su Komisijos pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriems taikomas subsidiarumo kontrolės mechanizmas⁷³. Likusios 156 nuomonės (61 %) pateiktos dėl su teisėkūra nesusijusių iniciatyvų, pavyzdžiui, komunikatų, arba pateiktos savo iniciatyva ir nėra tiesiogiai susijusios su Komisijos iniciatyva. Tai tarpinis rezultatas tarp 2019 m., kai dauguma nuomonių nebuvo susijusios su pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, ir ankstesnių metų, kai dauguma nuomonių buvo susijusios su iniciatyvomis, kurioms taikoma subsidiarumo kontrolė⁷⁴.

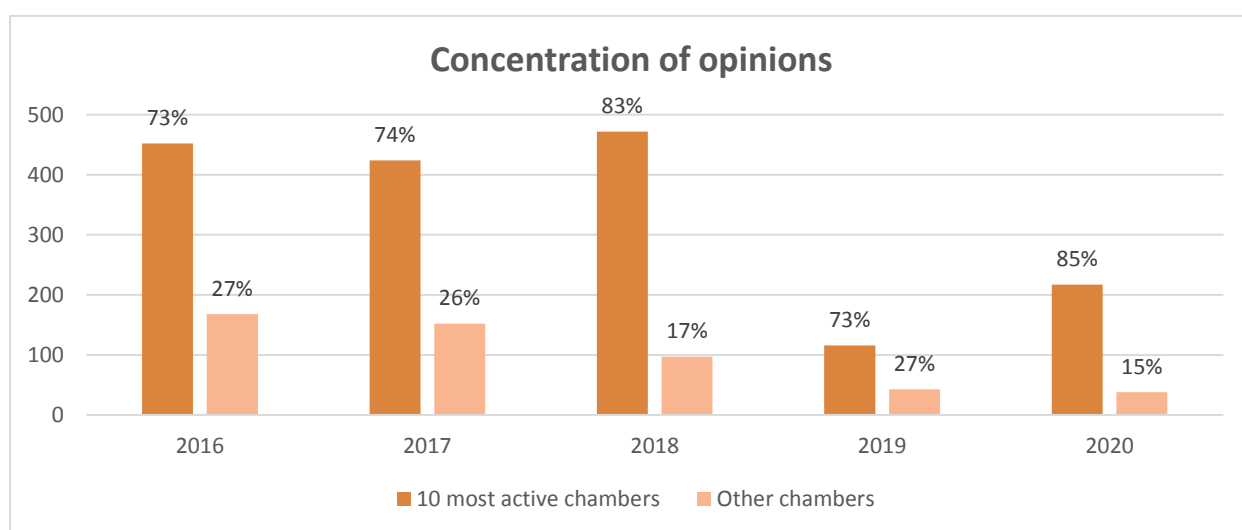
⁷³ Informacija apie subsidiarumo kontrolės mechanizmą ir politinį dialogą pateikiama adresu https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments_lt.

⁷⁴ 2018 m.: 62 % nuomonių buvo susijusios su iniciatyvomis, kurioms taikoma subsidiarumo kontrolė, o 38 % – su kitomis iniciatyvomis; 2017 m.: 56 % nuomonių buvo susijusios su iniciatyvomis, kurioms taikoma

Dalyvavimas ir taikymo sritis

Kaip ir ankstesniais metais, įvairūs nacionaliniai parlamentai Komisijai pateikė po labai nevienodą skaičių nuomonių. 10 aktyviausių parlamento rūmų pateikė 217 nuomonių. Tai sudaro 85 % visų nuomonių ir yra didžiausia koncentracija pastaraisiais metais (2019 m. – 73 %; 2018 m.: 83%; 2017 m.: 74%; 2016 m.: 73 %). Tačiau 12 parlamento rūmų⁷⁵ (2019 m. – 17, 2018 m. – 10) nuomonių nepateikė.

Kaip ir ankstesniais metais, 2020 m. daugiausia nuomonių pateikė 10 nacionalinių parlamentų arba parlamentų rūmų: Portugalijos Respublikos Asamblėja (40 nuomonių), Ispanijos Generaliniai Rūmai (28 nuomonės), Rumunijos Senatas (28 nuomonės), Čekijos Senatas (22 nuomonės), Rumunijos Deputatų Rūmai (22 nuomonės), Vokietijos Bundesratas (21 nuomonė), Prancūzijos Senatas (19 nuomonių), Čekijos Senatas (17 nuomonių), Italijos Deputatų Rūmai (10 nuomonių) ir Švedijos Riksdagas (10 nuomonių). 2 priede išsamiai nurodomas kiekvienų parlamento rūmų pateiktų nuomonių skaičius.

Pagrindinės nuomonių, pateiktų palaikant politinį dialogą, temos

2020 m. ES atsakas į COVID-19 krizę sulaukė daugiausia nacionalinių parlamentų dėmesio ir paskatino juos pateikti 66 nuomones (26 % visų gautų nuomonių). Iš jų 44 tiesiogiai susijusios su ekonomikos gaivinimo planu „Next Generation EU“ arba jo dalimi, įskaitant peržiūrėtus pasiūlymus dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos ir Tarybos sprendimo dėl nuosavų išteklių. Dar 11 nuomonių susijusios su iniciatyvomis, kurių imtasi ankstyvuojant krizės etapu, prieš patvirtinant priemonę „Next Generation EU“, 7 nuomonės susijusios su vėlesnėmis iniciatyvomis, o 4 nuomones nacionaliniai parlamentai pateikė savo iniciatyva dėl konkrečių krizės aspektų.

Daugiausia nuomonių gauta dėl Komisijos pasiūlymo dėl Europos klimato teisės akto: 12 nuomonių, įskaitant 3 pagrįstas nuomones (šiuo klausimu žr. 3 skirsnį).

subsidiarumo kontrolė, o 44 % – su kitomis iniciatyvomis; 2016 m.: 60 % nuomonių buvo susijusios su iniciatyvomis, kurioms taikoma subsidiarumo kontrolė, o 40 % – su kitomis iniciatyvomis. Taip pat žr. 3 skirsnio diagramą „Nuomonių rūšys“.

⁷⁵ Belgijos Atstovų Rūmai, Bulgarijos Nacionalinis Susirinkimas, Kipro Atstovų Taryba, Estijos Rygikogas, Suomijos Eduskunta, Airijos Irachtas (Atstovų Rūmai ir Senatas), Latvijos Saeima, Liuksemburgo Deputatų Rūmai, Nyderlandų Antrieji Rūmai, Slovėnijos Valstybės Taryba ir Valstybės Susirinkimas.

Kiti klausimai, į kuriuos nacionaliniai parlamentai atkreipė daugiausia dėmesio, buvo dirbtinis intelektas, Konferencija dėl Europos ateities ir Europos žaliasis kursas.

3 priede išvardytos atskiros Komisijos iniciatyvos, dėl kurių pateiktos bent penkios nuomonės.

- *Atsakas į COVID-19 krizę*

Komisija gavo iš šešių parlamento rūmų⁷⁶ 11 nuomonių dėl iniciatyvų, kurių ji ėmėsi ankstyvuojant pandemijos etapu, t. y. iki 2020 m. gegužės mėn. vidurio⁷⁷. Šios nuomonės iš esmės buvo palankios. Kai kurie parlamento rūmai pateikė pasiūlymų, pavyzdžiui, modernizuoti sveikatos priežiūros infrastruktūrą valstybėse narėse, skolintis lėšų ES, o ne nacionaliniu lygmeniu arba pradėti vykdyti veiksmingą investicijų programą Vakarų Balkanų regione. Savo atsakymuose Komisija palankiai įvertino šiuos pasiūlymus ir pažymėjo, kad dauguma jų buvo įtraukti į tolesnius veiksmus.

Gegužės 27 d. Komisija pateikė svarbų ekonomikos gaivinimo planą, kuriuo siekta atitaisyti pandemijos padarytą ekonominę ir socialinę žalą ir nukreipti ES tvaraus ir atsparaus atsigavimo keliu, išnaudojant visą jos biudžeto potencialą. Planas grindžiamas nauja priemone „Next Generation EU“, papildyta tiksline 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos peržiūra ir Sprendimo dėl nuosavų išteklių pakeitimu, kad ES galėtų finansų rinkose surinkti 750 mlrd. EUR. Visą paketą sudarė du politiniai komunikatai „Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai“ ir „ES biudžetas Europos ekonomikos gaivinimo planui įgyvendinti“⁷⁸, gegužės 27 d. patvirtinta Komisijos 2020 m. metinės darbo programos peržiūra⁷⁹ ir vėliau priimtas 21 pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų⁸⁰.

Komisija gavo 44 nuomones iš 13 parlamento rūmų⁸¹ dėl įvairių paketo dalių. Daugumoje šių nuomonių Komisijos iniciatyvos vertinamos palankiai. Buvo dvi išimties: pagrįsta nuomonė dėl iš dalies pakeisto pasiūlymo dėl sprendimo dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos ir nuomonė dėl pasiūlymo dėl naujo Sąjungos civilinės saugos mechanizmo⁸². Kai kurie nacionaliniai parlamentai pasiūlė: i) pratęsti naujos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo

⁷⁶ 5 nuomonės gautos iš Rumunijos Senato, 3 – iš Portugalijos Asamblėjos, po 1 – iš Ispanijos Generalinių Rūmų, Italijos Deputatų Rūmų ir Rumunijos Deputatų Rūmų.

⁷⁷ Komunikatai „Suderintas ekonominis atsakas į COVID-19 protrūkį“ (COM(2020) 112) ir „Kiekvieną laisvą eurą panaudoti gyvybėms ir pragyvenimo šaltiniams saugoti“ (COM(2020) 143), Bendras komunikatas dėl pasaulinio ES atsako į COVID-19 protrūkį (JOIN(2020) 11), Aiškinamasis komunikatas dėl apskaitos ir prudenčių taisyklių sistemų taikymo siekiant ES bankams sudaryti palankesnes skolinimo sąlygas (COM(2020) 169) ir penki pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų (COM(2020) 139, 163, 175, 186 ir 219).

⁷⁸ COM(2020) 456 *final* ir COM(2020) 442 *final*.

⁷⁹ COM(2020) 440 *final*, patikslinant pradinę programą COM(2020) 37 *final*.

⁸⁰ COM(2020) 220, 223, 403, 404, 405, 407, 408, 409, 441, 443, 444, 445, 446, 447, 450, 451, 452, 453, 459, 460 ir 461 *final*.

⁸¹ 17 iš Portugalijos Asamblėjos, 11 iš Ispanijos Generalinių Rūmų, 3 iš Rumunijos Senato, 2 iš Vokietijos Bundesrato, Čekijos Atstovų Rūmų ir Čekijos Senato ir po 1 iš Vengrijos Nacionalinės Asamblėjos, Prancūzijos Nacionalinės Asamblėjos, Kroatijos Susirinkimo, Italijos Deputatų Rūmų, Lietuvos Seimo, Maltos Atstovų Rūmų ir Švedijos Riksdago. Be to, nepalaikydami politinio dialogo, Lenkijos Seimas ir Senatas pateikė rezoliuciją dėl Tarybos derybų dėl biudžeto.

⁸² Dėl Švedijos Riksdago pagrįstos nuomonės dėl nuosavų išteklių ir Komisijos atsakymo žr. 3 skirsnį. Vokietijos Bundesrato nuomonėje dėl pasiūlymo dėl naujo Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (nors tai ir nėra pagrįsta nuomonė) teigiama, kad pasiūlymu pažeidžiama nacionalinė ir regioninė kompetencija. Komisija atsakė, kad siūlomas mechanizmas grindžiamas SESV 196 straipsnyje nurodyta ES papildoma kompetencija ir kad pirmiausia bus naudojami nacionaliniai ištekliai, o valstybėms narėms ir toliau teks pagrindinė atsakomybė už jų teritorijoje esančių žmonių, aplinkos ir turto apsaugą nuo nelaimių.

didinimo priemonės biudžetinių įsipareigojimų laikotarpį visam septynerių metų programavimo laikotarpiui; ii) peržiūrėti lėšų paskirstymą valstybėms narėms, kad būtų atsižvelgta į realų pandemijos poveikį jų ekonomikai ir visuomenei; iii) rasti naujų papildomų išteklių, visiškai padengiančių lėšų, gautų naudojantis priemone „Next Generation EU“, grąžinimą; iv) padidinti sanglaudai, žemės ūkiui, migracijai ir sienų valdymui arba saugumui ir gynybai skiriamų lėšų sumas. Keli nacionaliniai parlamentai taip pat aiškiai pritarė tam, kad galimybė gauti finansavimą priklausytų nuo teisinės valstybės principų laikymosi.

Savo atsakymuose Komisija rėmėsi liepos 21 d. Europos Vadovų Tarybos pasiektu susitarimu dėl 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos ir ekonomikos gaivinimo dokumentų paketo. Ji pabrėžė, kaip svarbu skubiai panaudoti paramą ekonomikai gaivinti, ir paaiškino, kad, nors įsipareigojimai dėl dotacijų ir paskolų turėtų būti prišimti iki 2023 m. pabaigos, mokėjimai galėtų būti tęsiami iki 2026 m. pabaigos, t. y. beveik visą daugiamečių finansinės programos laikotarpį. Ji pabrėžė, kad į BVP praradimą bus plačiai atsižvelgiama sprendžiant dėl lėšų paskirstymo valstybėms narėms, ir patvirtino, kad 2021 m. ji pasiūlys naujų nuosavų išteklių krepšelį. Komisija taip pat pripažino, kad finansavimas turėtų būti tikslingas ir subalansuotas atsižvelgiant į įvairius ES prioritetus, kad būtų užtikrintas subalansuotas ekonomikos atsigavimas ilguoju laikotarpiu, ir paaiškino, kad gaivinimo planas „Next Generation EU“ apima priemones, kuriomis didinama sanglaudos parama valstybėms narėms, papildomas lėšas kaimo plėtrai ir Teisingos pertvarkos fondą, kad ekonomika taptų atsparesnė ir tvaresnė atsigavimo po krizės etapu. Ji pažymėjo, kad, nors liepos 21 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose minėtas finansavimas su migracija susijusiems klausimams, sienų valdymui, saugumui ir gynybai mažesnis nei gegužės 27 d. pasiūlymuose, tačiau jis didesnis nei ankstesniu programavimo laikotarpiu. Ji palankiai įvertino nacionalinių parlamentų paramą tam, kad finansavimas būtų skiriamas su sąlyga, kad laikomasi teisinės valstybės principų. Galiausiai Komisija pabrėžė tiesioginį daugumos nacionalinių parlamentų vaidmenį kiekvienai valstybei narei pagal savo konstitucinius reikalavimus tvirtinant Tarybos priimtą Sprendimą dėl nuosavų išteklių.

Komisija gavo 7 nuomones iš 2 nacionalinių parlamentų⁸³ dėl reaguojant į COVID-19 krizę vėliau pateiktų pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų⁸⁴. Šiose nuomonėse iš esmės pritariama pasiūlymų tikslams. Tačiau nuomonėje dėl pasiūlymo sukurti ES atsigavimo prospektą, skirtą nuo krizės nukentėjusių įmonių rekapitalizavimui palengvinti⁸⁵, išreikštas nuogąstavimas, kad prievolė parengti prospektą gali būti administracinė našta, dėl kurios būtų sunku sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Savo atsakyme Komisija paaiškino, kad jos pasiūlyme numatytos išimties mažesnės apimties vertybinių popierių pasiūlymams ir supaprastintas prospektas.

Komisija taip pat gavo iš 2 parlamento rūmų⁸⁶ savo iniciatyva pateiktas 4 nuomones dėl konkrečių atsako į pandemiją aspektų. Šiomis nuomonėmis buvo siekiama: i) skatinti perkelti vaistų gamybą atgal į ES; ii) stiprinti išskirtines bendros žemės ūkio politikos priemones pandemijos padariniams šalinti; iii) užtikrinti, kad vyriausybės, priimdamos išimties priemones, pvz., kontaktų atsekimo programėles, laikytųsi teisinės valstybės principo, ir iv) laikinai leisti oro transporto bendrovėms išmokėti keleiviams kompensacijas kreditu ir (arba) čekiu, o ne nedelsiant grąžinti lėšas už atšauktus skrydžius.

⁸³ 4 iš Portugalijos Asamblėjos ir 3 iš Ispanijos Generalinių Rūmų.

⁸⁴ COM(2020) 260, 261, 281, 282 ir 283 *final*.

⁸⁵ COM(2020) 281 *final*. Portugalijos Asamblėjos nuomonė.

⁸⁶ 3 iš Prancūzijos Senato ir 1 iš Prancūzijos Nacionalinės Asamblėjos.

- *Dirbtinis intelektas*

Vasario 19 d. Komisija priėmė baltąją knygą „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“⁸⁷. Joje pateiktos politikos galimybės sudaryti sąlygas dirbtinį intelektą Europoje plėtoti patikimai ir saugiai, visapusiškai atsižvelgiant į ES piliečių vertybes ir teises. Jį sudaro du ramsčiai: politikos strategija, skirta ištekliams sutelkti visoje vertės grandinėje, kad būtų sparčiau plėtojamas dirbtinis intelektas („kompetencijos ekosistema“), ir pagrindiniai būsimos reguliavimo sistemos elementai („pasitikėjimo ekosistema“).

Komisija gavo 6 nuomones dėl šios Baltosios knygos iš 6 parlamento rūmų⁸⁸. Galima išskirti dvi nuomonių kryptis: viena parlamento rūmų grupė daugiausia dėmesio skyrė poreikiui sukurti reguliavimo sistemą, kuria būtų užtikrintas teisinis tikrumas kūrėjams ir naudotojams ir skatinamos inovacijos Europoje, o kita grupė įspėjo, kad bet kokios pirmalaikės reguliavimo pastangos galėtų trukdyti inovacijoms. Vieni parlamento rūmai pasiūlė kaip trečiąjį ramstį įtraukti lankstumo ekosistemą, kad būtų užtikrinta reikiama eksperimentavimo laisvė ir galimybės. Kai kurie parlamento rūmai taip pat prašė užtikrinti tinkamą geografinę pusiausvyrą plėtojant kompetencijos centrus ES, atkreipė dėmesį į įgūdžių trūkumo ir perkvalifikavimo problemas arba pabrėžė, kad reikia parengti naujas informacijos saugumo procedūras ir apsaugoti asmenų teises.

Savo atsakymuose Komisija patvirtino tikslą sukurti dirbtinio intelekto taikomosioms programoms skirtą specialią teisinę sistemą, pagrįstą rizika. Ji paaiškino, kad jos tikslas – reglamentuoti ne pačias technologijas ar jas vertinti įtariai, o konkrečias taikomąsias programas ar naudojimo būdus, dėl kurių pagrindinėms teisėms ir saugumui gali kilti didelis pavojus, ir sutiko, kad reikia apibrėžti didelės rizikos dirbtinio intelekto taikomąsias programas. Ji taip pat sutiko, kad taisyklėmis turėtų būti sudarytos sąlygos lanksčiai pritaikyti priemones, atsižvelgiant į būsimus pokyčius ir technologijas. Komisija patvirtino, kad visoje Europoje sukurta apie 200 skaitmeninių inovacijų centrų, siekiant skatinti, be kita ko, labai mažas įmones ir startuolius, plačiu mastu naudoti skaitmenines technologijas. Jie turėtų prisidėti prie regionų konvergencijos, dalydamiesi visiems bendros geriausios praktikos pavyzdžiais ir žiniomis. Komisija taip pat sutiko, kad reikia visais lygmenimis plėtoti švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą dirbtinio intelekto srityje.

- *Konferencija dėl Europos ateities*

Sausio 22 d. Komisija priėmė komunikatą „Rengiamės konferencijai dėl Europos ateities“⁸⁹, kuriame išdėstė savo požiūrį į konferenciją. Ji laikėsi nuomonės, kad konferencija turėtų būti atvira diskusija, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama piliečiams, ir kad ji turėtų būti prieinama piliečiams iš visų visuomenės sluoksnių ir visų Sąjungos kampelių. Ji pasiūlė dvi lygiagrečias diskusijų kryptis: diskusijas dėl politikos, susijusios su pagrindiniais ES užmojais, ir diskusijas dėl demokratinių procesų, kuriuose Komisija turėtų atlikti pagalbininko ir sąžiningo tarpininko vaidmenį. Komisija taip pat laikėsi nuomonės, kad konferencijos koncepcija, struktūra, apimtis ir laikas turėtų būti nustatyti bendru Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pareiškimu, o nacionaliniams ir regioniniams parlamentams bei kitiems dalyviams turėtų tekti

⁸⁷ COM(2020) 65 *final*.

⁸⁸ Iš Čekijos Atstovų Rūmų ir Senato, Vokietijos Bundestago ir Bundesrato, Rumunijos Deputatų Rūmų ir Švedijos Riksdago.

⁸⁹ COM(2020) 27 *final*.

svarbus vaidmuo konferencijoje ir jie turėtų būti skatinami organizuoti su konferencija susijusius renginius.

Dėl šio komunikato Komisija gavo 5 nuomones iš 5 parlamento rūmų⁹⁰. Dar vieni parlamento rūmai⁹¹ pateikė nuomonę savo iniciatyva (nenurodydami komunikato), o kiti parlamento rūmai⁹² nusiuntė raštą ta pačia tema. Visi rūmai paprašė, kad per konferencijos plenarinį posėdį nacionaliniams parlamentams būtų atstovaujama tokiu pat lygiu kaip ir Europos Parlamentui ir kad jie turėtų tokias pačias teises kaip ir Europos Parlamentas. Taip pat jie paprašė, kad nacionaliniai parlamentai dalyvautų konferencijos valdymo struktūros organuose, nes, anot jų, jų tiesioginis dalyvavimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti atsakomybę už konferencijos organizavimą ir rezultatus. Ši nuomonė buvo pakartota COSAC posėdžiuose, trijuose COSAC laiškuose ES institucijoms ir 34-ojoje COSAC pusmetinėje ataskaitoje⁹³.

Kalbant apie konferencijos apimtį ir galimus rezultatus, vieni parlamento rūmai prieštaravo bet kokioms diskusijoms dėl Sutarties pakeitimų, o kiti buvo atviri tokioms diskusijoms. Vieneri parlamento rūmai paprašė paaiškinti konferencijos teisinį pobūdį ir jos galimybes siūlyti tokius pakeitimus. Pasiūlyta diskutuoti teisinės valstybės ir pagrindinių principų, teisių ir vertybių, ES sprendimų priėmimo proceso skaidrumo, nacionalinių parlamentų vaidmens šiame procese temomis, taip pat pagrindinėmis Europos Vadovų Tarybos strateginės darbotvarkės temomis. Nacionaliniai parlamentai taip pat pabrėžė konferencijos grįžtamosios informacijos ir tolesnių su rezultatais susijusių veiksmų svarbą. Jie pateikė įvairių pasiūlymų, kaip įtraukti piliečius, pavyzdžiui, organizuoti renginius ne sostinėse, pritaikyti viešąją sąsają prie jaunimo įgūdžių ir lūkesčių ir skirti pakankamai dėmesio lyčių lygybei.

Savo atsakymuose Komisija palankiai įvertino aktyvų nacionalinių parlamentų dalyvavimą rengiantis konferencijai ir pabrėžė, kad jie galėtų svariai prisidėti prie konferencijos sėkmės dalydamiesi savo patirtimi, organizuodami renginius ir užtikrindami, kad informacija apie konferenciją pasiektų kuo daugiau piliečių. Ji sutiko, kad platus to pagrindas – pagrindiniai ES užmojai, išdėstyti jos politiniuose prioritetuose ir Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje. Be to, piliečiams leidžiama kelti bet kuriuos klausimus, kuriuos jie laiko svarbiais. Komisija patvirtino, kad ji taip pat yra pasirengusi atlikti savo vaidmenį nagrinėjant, kaip ES galėtų pagerinti savo demokratinius procesus ir padidinti savo teisėtumą.

- *Europos žaliasis kursas*

2019 m. gruodžio 11 d. Komisija priėmė komunikatą „Europos žaliasis kursas“⁹⁴, kuriame išdėstyta nauja augimo strategija, kuria siekiama pertvarkyti ES į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, kurioje 2050 m. visai nebus grynojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, o ekonomikos augimas bus atsietas nuo išteklių naudojimo. Šiame komunikate pateikiamas pradinis pagrindinių šiems tikslams įgyvendinti reikalingų politikos sričių ir priemonių planas.

⁹⁰ Iš Vokietijos Bundesrato, Lietuvos Seimo, Rumunijos Deputatų Rūmų ir Senato bei Švedijos Riksdago.

⁹¹ Lenkijos Seimas.

⁹² Danijos Folketingas.

⁹³ Dėl COSAC veiklos žr. tolesnį 5 skirsnį.

⁹⁴ COM(2019) 640 *final*.

Dėl šio komunikato Komisija gavo 5 nuomones iš 5 parlamento rūmų⁹⁵. Vieni iš jų išreiškė susirūpinimą dėl pertvarkos poveikio valstybių narių ekonomikai ir paprašė, kad pertvarka būtų sąžininga, kad būtų išlaikytas technologinis neutralumas ir kad kiekvienai valstybei narei būtų leista pasirinkti savo kelią arba kad Komisija persvarstytų ES tikslą iki 2050 m. neutralizuoti anglies dioksido poveikį ir būdą, kaip jį pasiekti. Kiti palankiai įvertino tai, kad Komisija pirmenybę teikė aplinkos ir klimato klausimams, ir pasisakė už tai, kad būtų nustatyti plataus užmojo tikslai. Nacionaliniai parlamentai taip pat pabrėžė, kad perėjimas prie tvarios ekonomikos gali būti pasiektas tik visuomenei remiant, o tai reiškia, kad pereinamojo laikotarpio socialiniai sunkumai turi būti tinkamai sumažinti ir kad privatūs subjektai turėtų būti skatinami finansiškai dalyvauti įgyvendinant Europos žaliąjį kursą.

Savo atsakymuose Komisija pabrėžė įsipareigojimą įgyvendinti Jungtinių Tautų darbotvarkę iki 2030 m. ir darnaus vystymosi tikslus, kurie yra neatskiriama jos darbotvarkės dalis. Ji paaiškino, kad atsižvelgiant į precedento neturinčias laikinas investicijas, kurių reikia neigiamam COVID-19 krizės poveikiui įveikti, šiandienos politiniai sprendimai lems kitų kartų ateitį. Todėl ji nori ne investuoti į pasenusią, iškastiniu kuru grindžiamą ekonomiką, o kurti žaliąją, skaitmeninę, įtraukią ir atsparią 21-ojo amžiaus reikalavimus atitinkančią ekonomiką. Ji sutiko, kad, norint tai padaryti, perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ateities turi būti teisingas, nė vieno nepaliekant nuošalyje, ir nurodė, kad pasiūlė Teisingos pertvarkos mechanizmą, skirtą tam, kad visoms valstybėms narėms būtų teikiama parama, daugiausia dėmesio skiriant regionams, kuriuose išmetama daugiausia anglies dioksido. Komisija taip pat pabrėžė, kad visapusiškai gerbia valstybių narių teisę pasirinkti savo energijos rūšių derinį ir kad pasiūlymai, kuriuos ji pateikė arba pateiks Europos žaliojo kurso tikslams pasiekti, yra pagrįsti įrodymais ir išsamiai atliekamais poveikio vertinimais.

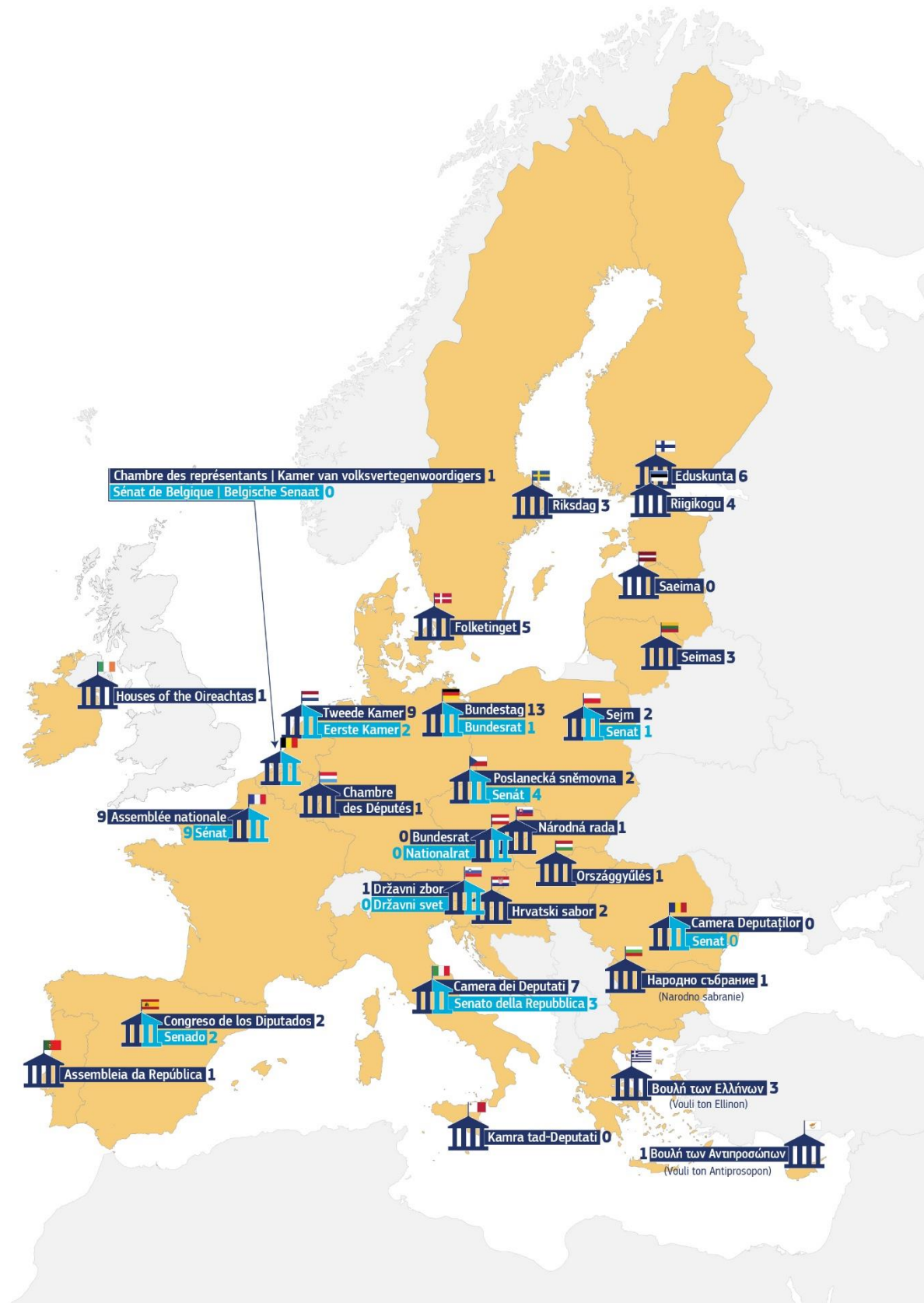
5. RYŠIAI, VIZITAI, SUSITIKIMAI, KONFERENCIJOS IR KITA VEIKLA

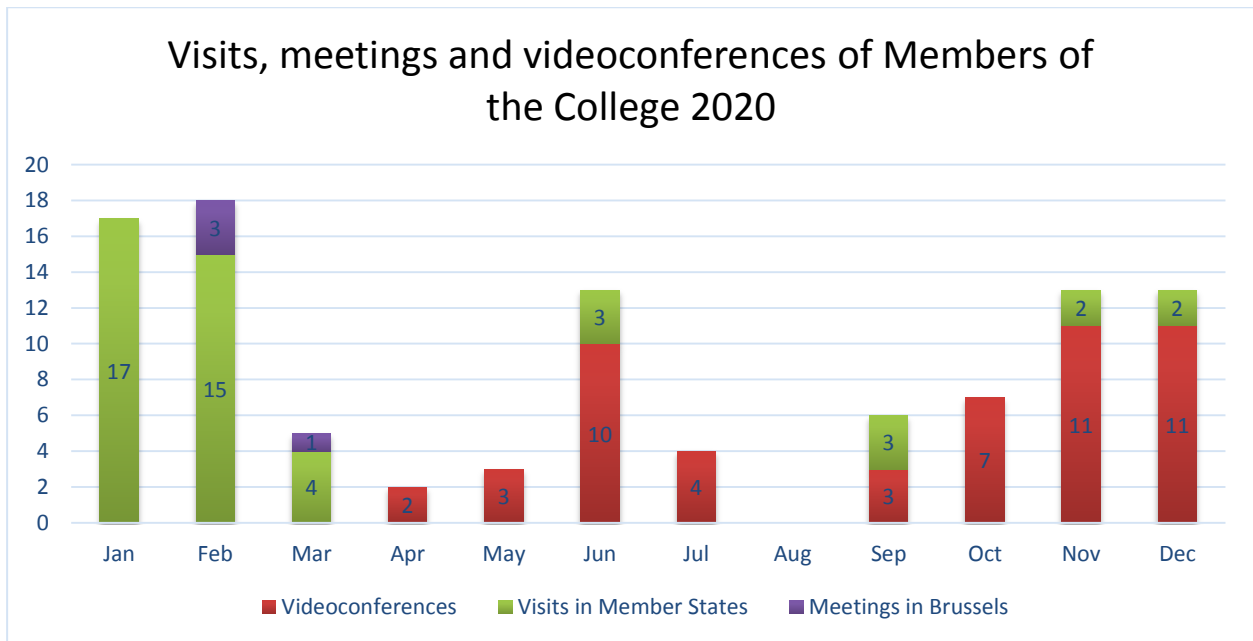
Komisijos vizitai į nacionalinius parlamentus ir susitikimai su jais

2020 m. Komisijos nariai 101 kartą apsilankė nacionaliniuose parlamentuose arba (virtualiuose) susitikimuose su nacionalinių parlamentų delegacijomis. Nepaisant COVID-19 sukeltų sutrikimų, tokių vizitų buvo daugiau nei 2019 m. (55). Pirmininkei U. von der Leyen paprašius, kad kiekvienas Komisijos narys per pirmuosius dvejus kadencijos metus aplankytų visas valstybes nares ir reguliariai susitiktų su nacionaliniais parlamentais, sausio ir vasario mėn. surengta daug vizitų į nacionalinius parlamentus (atitinkamai 17 ir 15), tačiau ši tendencija nutrūko dėl pandemijos protrūkio. Nuo balandžio mėn. iki metų pabaigos dauguma nacionalinių parlamentų ir Komisijos narių susitikimų vyko vaizdo konferencijos būdu.

⁹⁵ Iš Čekijos Atstovų Rūmų ir Senato, Vokietijos Bundesrato, Nyderlandų Pirmųjų Rūmų ir Švedijos Riksdago.

Number of visits to and meetings with national Parliaments from Members of the Commission in 2020 (total for all Member States: 101)

2020 m. ES vyriausiasis derybininkas dėl „Brexit’o“ Michelis Barnier taip pat susitiko su 12 nacionalinių parlamentų. Komisijos pareigūnai, daugiausia vyresnieji pareigūnai, dalyvavo daugiau kaip 20-yje nacionalinių parlamentų komitetų posėdžių, kad aptartų pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų labiau techniniu lygmeniu. Komisijos pareigūnai taip pat perskaitė 23 pranešimus įvairiomis temomis (iš jų 17 vaizdo konferencijos būdu) nacionalinių parlamentų atstovams Briuselyje, pavyzdžiui, susijusius su priemone „Next Generation EU“, Konferencija dėl Europos ateities, Europos žaliuoju kursu, naujuoju migracijos ir prieglobsčio paktu arba metine teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Kadangi pranešimai skaityti vaizdo konferencijos būdu, tai suteikė galimybę išplėsti auditoriją ir į ją įtraukti sostinėse dirbančius nacionalinių parlamentų pareigūnus, taip padidinant dalyvių skaičių ir pagerinant Komisijos vykdomą nacionalinių parlamentų informavimo veiklą.

Komisijos atstovybės valstybėse narėse palaikė dažnus ryšius su nacionaliniais parlamentais, visų pirma Europos semestro proceso ir kitais ekonominiais klausimais. 2020 m. jos surengė 254 vizitus arba renginius, kuriuose dalyvavo nacionaliniai parlamentai.

Tarpparlamentiniai susitikimai ir konferencijos

Nepaisant pandemijos, 2020 m. buvo toliau plėtojamas tarpparlamentinis bendradarbiavimas. Įvyko daug tarpparlamentinių susitikimų ir konferencijų⁹⁶ (dažniausiai – vaizdo konferencijos būdu), kuriuose paprastai dalyvavo Komisijos nariai, įskaitant:

- Europos Sąjungos parlamentų Sąjungos reikalų komitetų konferenciją (COSAC⁹⁷);

⁹⁶ Daugiau informacijos apie šiuos susitikimus pateikiama Europos Parlamento pranešime dėl Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų santykių:

<http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/home/annual-reports.html>.

⁹⁷ COSAC yra vienintelis tarpparlamentinis forumas, įtvirtintas Sutartyse, Protokole Nr. 1 dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje. Paprastai ji posėdžiauja du kartus (vienas pirmininkų susitikimas, vienas plenarinis posėdis) valstybėje narėje, kuri rotacijos tvarka pirmininkauja Europos Sąjungos Tarybai.

- Europos parlamentų savaitę⁹⁸;
- Tarpparlamentinę konferenciją stabilumo, ekonomikos koordinavimo ir valdymo klausimais⁹⁹;
- tarpparlamentines konferencijas bendros užsienio ir saugumo politikos ir bendros saugumo ir gynybos politikos klausimais¹⁰⁰;
- Europolo jungtinės parlamentinės kontrolės grupės posėdį¹⁰¹;
- pirmąjį tarpparlamentinį komitetų susitikimą Eurojusto veiklos vertinimo klausimais¹⁰²;
- aukšto lygio tarpparlamentinę konferenciją migracijos ir prieglobsčio klausimais¹⁰³;
- tarpparlamentines konferencijas „Europos žaliasis kursas ir BŽŪP“ ir „Socialinė ir teisinga Europa“¹⁰⁴.

COSAC 64-ajame plenariniame posėdyje, surengtame vaizdo konferencijos būdu 2020 m. lapkričio 30 d. ir gruodžio 1 d., dalyvavo Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen. Tai pirmas kartas nuo 2013 m., kai Komisijos pirmininkas dalyvavo COSAC posėdyje. COSAC plenarinio posėdžio diskusijų temos buvo Vokietijos pirmininkavimo Tarybai peržiūra, COVID-19 krizės metu įgyta bendradarbiavimo pandemijos ir sveikatos priežiūros srities patirtis, Europos ateitis, transatlantiniai santykiai ir partnerystė su Afrika. Pirmininkė U. von der Leyen pasakė programinę kalbą apie bendrą Europos atsaką į pandemiją, daugiametę finansinę programą, priemonę „Next Generation EU“ ir Konferenciją dėl Europos ateities. Ji paragino pasinaudoti krize kaip proga ne tik atitaisyti žalą, bet ir žengti į priekį, kad būtų sukurta tvaresnė, atsparesnė ir skaitmeninė Europa. Ji pabrėžė geresnio Europos pasirengimo ir bendradarbiavimo panašiomis

Komisija konferencijoje dalyvauja kaip stebėtoja. Daugiau informacijos apie 2020 m. COSAC posėdžius pateikiama adresu

<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/conference/getconference.do?type=082dbcc564afa0210164b2da9f5102f8>.

⁹⁸ Europos parlamentų savaitė buvo surengta Europos Parlamente 2020 m. vasario 18–19 d. Dalyvavo vykdomasis pirmininko pavaduotojas V. Dombrovskis, pirmininko pavaduotoja D. Šuica bei Komisijos nariai P. Gentiloni ir N. Schmitas. Daugiau informacijos pateikiama adresu

<http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/high-level-conferences/european-parliamentary-week.html>.

⁹⁹ Šioje konferencijoje, surengtoje spalio 12 d. vaizdo konferencijos būdu, dalyvavo vykdomasis pirmininko pavaduotojas V. Dombrovskis ir Komisijos narys P. Gentiloni. Pirmąjį pusmetį, kaip ir ankstesniais metais, konferencija buvo Europos parlamentų savaitės dalis. Daugiau informacijos pateikiama adresu

<https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conference/getconference.do?id=8a8629a871fd920b017293cdfa846bc7>.

¹⁰⁰ Buvo surengtos dvi konferencijos: viena – kovo 3–4 d. Zagrebe, o kita – rugsėjo 4 d. vaizdo konferencijos būdu. Antrajame posėdyje dalyvavo vyriausiasis įgaliotinis ir Komisijos pirmininko pavaduotojas Borrellis Fontellesas. Daugiau informacijos pateikiama adresu

<https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conference/getconference.do?type=082dbcc5420d8f48014247cca6f04248>.

¹⁰¹ Šiame posėdyje, surengtame rugsėjo 28–29 d. vaizdo konferencijos būdu, dalyvavo Komisijos narė Y. Johansson. Kitą posėdį buvo numatyta surengti 2020 m. pirmąjį pusmetį, tačiau jis buvo atšauktas. Daugiau informacijos pateikiama adresu

<https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conference/getconference.do?id=8a8629a872e48b7c0173477b67754478>.

¹⁰² Šis susitikimas įvyko gruodžio 1 d. vaizdo konferencijos būdu ir jame dalyvavo Komisijos narys D. Reyndersas. Daugiau informacijos pateikiama adresu

<https://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/high-level-conferences/jpsg-on-europol-and-eurojust-icm.html>.

¹⁰³ Šioje konferencijoje, surengtoje lapkričio 19 d. vaizdo konferencijos būdu, dalyvavo Komisijos Pirmininkė U. Von der Leyen, pirmininko pavaduotojas M. Schinas ir Komisijos narės Y. Johansson ir J. Urpilainen. Daugiau informacijos pateikiama adresu

<https://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/interparliamentary-meetings/other-meetings.html>.

¹⁰⁴ Šios konferencijos surengtos vaizdo konferencijos būdu atitinkamai spalio 5 d. (dalyvaujant vykdomajam pirmininko pavaduotojui F. Timmermansui ir Komisijos nariui J. Wojchiewskiui) ir lapkričio 9 d. (dalyvaujant Komisijos nariams D. Reyndersui ir N. Schmitui). Daugiau informacijos pateikiama adresu

https://www.parleu2020.de/en/Events#tiles_events_container_691278.

aplinkybėmis ateityje poreikį ir akcentavo svarbų nacionalinių parlamentų vaidmenį pertvarkant ES fondus į projektus, kuriais bus kuriamos darbo vietos ir skatinamas ekonomikos augimas.

Du eiliniai COSAC pirmininkų susitikimai buvo surengti atitinkamai 2020 m. sausio 20–21 d. Zagrebe ir 2020 m. rugsėjo 14 d. vaizdo konferencijos būdu. Sausio mėn. posėdyje, kuriame dalyvavo pirmininko pavaduotoja D. Šuica, daugiausia dėmesio skirta pirmininkaujančios Kroatijos prioritetams ir Konferencijai dėl Europos ateities. Per rugsėjo mėn. posėdį, kuriame dalyvavo vykdomasis pirmininko pavaduotojas F. Timmermansas, daugiausia kalbėta apie pirmininkaujančios Vokietijos prioritetus, COVID-19 pandemijos padarinius ir iki šiol įgytą patirtį.

Dėl pandemijos buvo atšaukti suplanuoti fiziniai posėdžiai, pavyzdžiui, COSAC 63-iasis plenarinis posėdis ir Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencija¹⁰⁵. Tačiau vaizdo konferencijos suteikė galimybę surengti keletą neeilinių pirmininkų posėdžių. Pirmasis posėdis, surengtas vietoje atšaukto plenarinio posėdžio, įvyko 2020 m. birželio 16 d. Jame dalyvavo pirmininko pavaduotojas M. Šefčovičius ir daugiausia kalbėta apie bendrą Europos atsaką į pandemiją ir jos poveikį 2021–2027 m. daugiametei finansinei programai, taip pat apie Konferenciją dėl Europos ateities. Kituose dviejuose neeiliniuose pirmininkų posėdžiuose daugiausia dėmesio skirta aktualiems klausimams: per 2020 m. spalio 29 d. posėdį, dalyvaujant pirmininko pavaduotojai V. Jourovai ir Komisijos nariui D. Reyndersui, kalbėta apie Komisijos priimtą 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, o per 2020 m. lapkričio 23 d. posėdį, dalyvaujant vykdomajai pirmininko pavaduotojai M. Vestager, kalbėta apie pandemijos padarinių šalinimą ir apie patirtį, įgytą žvelgiant iš konkurencijos perspektyvos. Be to, 2020 m. birželio 26 d. ir rugsėjo 17 d. buvo surengti du pirmininkų ir M. Barnier susitikimai dėl ES ir JK santykių.

Po 2020 m. birželio 16 d. neeilinio pirmininkų susitikimo ir 2020 m. lapkričio 30 d. bei gruodžio 1 d. plenarinio posėdžio 32 nacionalinių parlamentų atstovai bendrai pasirašė laiškus Europos Parlamento, Europos Vadovų Tarybos, Tarybos ir Komisijos pirmininkams. Birželio mėn. laiške palankiai įvertintas bendras Europos atsakas į COVID-19 krizę, pabrėžta, kad svarbu laiku priimti daugiametę finansinę programą, ir paprašyta, kad Konferencijoje dėl Europos ateities būtų tinkamai atstovaujama nacionaliniams parlamentams. Pastarasis prašymas pakartotas gruodžio mėn. laiške, kuriame paaiškinta, kad būtų idealu, jei nacionaliniai parlamentai galėtų lygiomis teisėmis su Europos Parlamentu dalyvauti organizuojant konferenciją, iniciatyviniame jos komitete ir rengiant išvadas. Laiške taip pat raginta laikytis decentralizuoto požiūrio organizuojant keletą renginių valstybėse narėse ir jų regionuose.

Sprendimo dėl nuosavų išteklių ratifikavimas

Gruodžio 14 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Sąjungos nuosavų išteklių sistemos¹⁰⁶. Prieš jam įsigaliojant, jį turi patvirtinti visos valstybės narės pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Daugumoje valstybių narių tam reikalingas ratifikavimas parlamente. Vienas nacionalinis parlamentas, Kroatijos Susirinkimas, šio sprendimo ratifikavimą užbaigė jau 2020 m. gruodžio 18 d.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencija kasmet rengiama valstybėje narėje, kuri praėjusių metų antrąjį pusmetį rotacijos tvarka pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai.

¹⁰⁶ Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053 (OL L 424, 2020 12 15).

¹⁰⁷ Kipras buvo antroji valstybė narė, ratifikavusi šį sprendimą 2020 m. gruodžio 22 d., nedalyvaujant parlamentui. Visos likusios valstybės narės šį sprendimą ratifikavo 2021 m. Jis įsigaliojo 2021 m. birželio 1 d.

6. REGIONINIŲ PARLAMENTŲ VAIDMUO

Regioniniai parlamentai netiesiogiai prisideda prie Komisijos santykių su nacionaliniais parlamentais. Pagal prie Sutarčių pridėtą Protokolą Nr.2 kiekvienas nacionalinis parlamentas, atlikdamas Europos Sąjungos teisės aktų projektų subsidiarumo patikrą ir teikdamas pagrįstas nuomones, prirėikus konsultuojasi su teisėkūros įgaliojimus turinčiais regioniniais parlamentais¹⁰⁸.

Regionų parlamentų nariams taip pat atstovaujama Regionų komitete, kuris stebi darbą pasitelkdamas Subsidiarumo stebėsenos tinklą ir savo internetinę platformą, skirtą padėti teisėkūros įgaliojimus turintiems regioniniams parlamentams dalyvauti išankstinio įspėjimo apie subsidiarumą mechanizme (REGPEX)¹⁰⁹. Per tinklą „RegHub“ jie taip pat dalyvauja nuo Komisijos pastangų užtikrinti geresnį reglamentavimą neatsiejamose Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformoje¹¹⁰.

Nors Sutartyse nėra aiškios nuostatos dėl tiesioginės Komisijos ir regioninių parlamentų sąveikos, Komisija atsižvelgia į jų indėlį. Keletas regioninių parlamentų¹¹¹ tiesiogiai Komisijai pateikė rezoliucijas įvairiais klausimais, pavyzdžiui, dėl Konferencijos dėl Europos ateities, ES biudžeto priėmimo ir Tarybos sprendimo dėl ES nuosavų išteklių, Vokietijos pirmininkavimo, Europos žaliojo kurso ir klimato apsaugos, žaliosios ir socialinės ekonomikos, žiedinės ekonomikos veiksmų plano, strategijos „Nuo ūkio iki stalo“, pasiūlymo dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio, ES civilinės saugos mechanizmo, regioninės politikos Azorų salose ir Lenkijoje, geografinio blokavimo, pabėgėlių ir migrantų apsaugos, pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos, padėties Kalnų Karabache ir dėl raginimo nedelsiant išlaisvinti Egipte suimtą studijų programoje „Erasmus Mundus“ dalyvaujantį studentą. Vienas regioninis parlamentas taip pat pateikė atsakymus į keletą Komisijos pradėtų viešų konsultacijų¹¹², o kitas pateikė nuomonę per nacionalinį parlamentą¹¹³. Komisijos nariai taip pat susitiko su kai kuriais regioniniais parlamentais¹¹⁴.

7. IŠVADA

¹⁰⁸ Protokolo Nr. 2 dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo 6 straipsnio pirma pastraipa.

¹⁰⁹ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>. Daugiau informacijos apie Regionų komiteto veiklą, susijusią su subsidiarumo kontrole, pateikiama 2.4 skirsnyje.

¹¹⁰ Daugiau informacijos apie Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformą ir tinklą „RegHub“ pateikiama 2.1 ir 2.4 skirsniuose.

¹¹¹ Flandrijos, Valonijos ir Belgijos vokiškai kalbančios bendruomenės (Belgija), Bavarijos, Brandenburgo ir Tiuringijos (Vokietija), Balearų salų ir Baskų krašto (Ispanija), Azorų salų (Portugalija), Aukštutinės Austrijos (Austrija) ir Mazovijos bei Pakarpatės (Lenkija) regioniniais parlamentais.

¹¹² Bavarijos regiono parlamentas – dėl pastatų renovacijos bangos, prisitaikymo prie klimato kaitos, bendrosios skaitmeninės rinkos ir Skaitmeninių paslaugų akto, kaimo plėtros, žemės ūkio produktų pardavimo skatinimo politikos vertinimo, Europos žuvininkystės statistikos, baltosios knygos „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas“ ir teisėtoms migracijos.

¹¹³ Flandrijos parlamentas – dėl santykių su Turkija. Komisija ją užregistravo kaip Belgijos Senato nuomonę ir pateikė atsakymą.

¹¹⁴ Pirmininko pavaduotoja D. Šuica susitiko su Belgijos vokiškai kalbančios bendruomenės parlamentu, o Komisijos narys Ph. Hogan susitiko su Valonijos parlamentu.

2019 m. pastebėta tendencija, kad nacionaliniai parlamentai daugiausia nuomonių teikia dėl su teisėkūra nesusijusių Komisijos iniciatyvų arba nuomones teikia savo iniciatyva, išliko ir 2020 m. Tai rodo, kad kai kurie nacionaliniai parlamentai yra suinteresuoti dalyvauti formuojant ES politiką ne tik tuomet, kai vykdoma subsidiarumo kontrolė, bet ir ankstesniais bei kitais proceso etapais, įnešdami perspektyvinį politinį indėlį.

Daugiau nei ketvirtadalis 2020 m. Komisijai pateiktų nacionalinių parlamentų nuomonių susijusios su atsaku į COVID-19 krizę, o tai rodo aktyvų nacionalinių parlamentų dalyvavimą krizės laikotarpiu.

Nepaisant COVID-19 sukeltų sutrikimų, Komisijos nariai surengė daugiau susitikimų su nacionaliniais parlamentais nei 2019 m. Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen ir nariai aktyviai dalyvavo daugelyje tarpparlamentinių susitikimų, įskaitant COSAC 64-ąjį plenarinį posėdį. Nacionaliniai parlamentai plačiai naudojo vaizdo konferencijos priemonę, o tai suteikė Komisijai galimybių pristatyti savo iniciatyvas didesnei auditorijai. Skaitmeninių priemonių naudojimas pasirodė esąs veiksmingas stiprinant ir intensyvinant Komisijos ir nacionalinių parlamentų mainus. Politiniams mainams šios priemonės galėtų būti naudingos net ir po pandemijos.

2020 m. Komisija padėjo nacionaliniams parlamentams vykdyti subsidiarumo kontrolę dviem būdais. Pirma, į aštuonių savaitių laikotarpį, per kurį turi būti pateikiamos pagrįstos nuomonės, Komisija neįskaičiavo Kalėdų ir Naujųjų metų laikotarpio. Antra, siekdama atsižvelgti į praktinius sunkumus, su kuriais nacionaliniai parlamentai galėjo susidurti dėl COVID-19 krizės, ji parodė lankstumą tais atvejais, kai pagrįstos nuomonės buvo gautos pasibaigus tikrinimo laikotarpiui.

Komisija taip pat sustiprino savo politinius ryšius su vietos ir regioninėmis valdžios institucijomis, pasitelkdama naująją Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformą, kuri rengia perspektyvius teisės aktus.